

TERVEYSALAN AMMATTILEHTI

Terveys & Talous

1 2019

**Lompakossa
on kohta rahan
sijasta tietoa**

**Lapsiperheiden
eroriidat kuormittavat
yhteiskuntaakin**

**Syövän kustannuksia
voi tarkastella nyt
yksityiskohtaisesti**

**Selkokielellisille
digipalveluille
erityisesti kysyntää**

Analytiikka

Massiivinen paradigmanmuutos on käynnissä: terveydenhuolto on siirtymässä uuteen malliin, jossa ennakoiva ja reaaliaikainen tieto otetaan diagnostisen päätöksenteon tueksi.

Palveluntarjoajat pyrkivät havaitsemaan taudit ennalta nopeammin ja näin parantamaan potilaiden hoitoa samalla kun vähennetään hoidon kokonaiskustannuksia. Tämä edellyttää perusteellista ajattelutavan ja klinisten käytäntöjen muutosta.

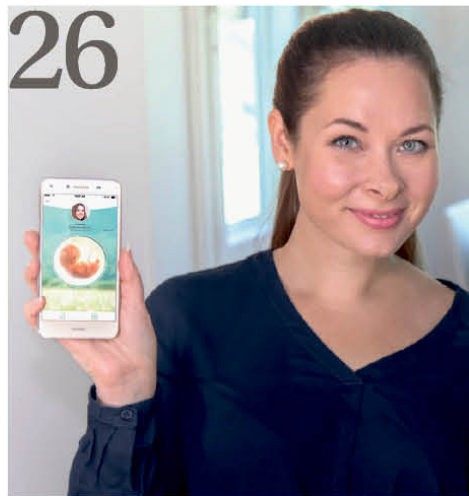
Kuva-analytiikka havaitsee automaattisesti tallennetuista radiologian kuvatiedoista eri tautien muutokset tehokkaasti ja nopeasti osana radiologian työnkulkua sekä tarjoaa mahdollisuuden väestön terveyden seurannan optimointiin.

Liiketoiminnan analytiikka antaa tarkkaa tietoa järjestelmän kokonaisvaltaisesta toiminnasta ja suorituskyvystä sekä ohjeistaa toimintojen suunnittelussa ja optimoinnissa.

Toiminnallinen analytiikka kertoo järjestelmän on-line tilasta ja ohjaa hallinnoitsijoita tehostamaan yksikön toimintoja.

The power of together

Carestream

Tässä lehdessä

- 6** "Lapsiperheiden riitaisten erojen pitäisi olla yhteiskunnan asia"
- 11** Yli 20 000 suomalaista on tutkituttanut toiminnallisen näkökykynsä
- 12** Syövän kustannuksia voi tarkastella nyt yksityiskohtaisesti
- 14** Voiko ihminen hallita itse omaa digitaalista dataansa?
- 16** Digitaalinen työhyvinvointivalmentaja avuksi henkiseen kuormitukseen
- 18** Yli puoli miljoonaa suomalaista tarvitsisi selkokieltä digipalveluissa
- 20** Toimiiko kommunikointi, kun se hoidetaan kirjallisesti?
- 23** Hospitalistien koulutus alkaa Oulussa
- 24** Lääkkeet helposti verkosta kotiovelle
- 26** Sovellus apuna raskaudessa ja pikkulapsiarjessa
- 28** Rutiinityöt halutaan robotille
- 30** Ison hintalapun hankinta Varsinais-Suomeen
- 33** Silmäasema aloitti näöntarkastusten tallentamisen Kantaan
- 34** Myös sosiaalihuollon tiedot kerätään yhteiseen arkistoon
- 36** Henkilökohtaista budjettia on kokeiltu ja näin se meni
- 38** Uusi työhyvinvoinnin seurantapalvelu työntekijälle, lääkärille ja henkilöstöhallinnolle
- 40** Sairaanhoidtajien tyytymättömyys työoloihin kasvaa
- 42** Perusterveydenhuolto kotisohvalle – Digipalvelu Omaolo tuotannossa
- 43** Kuva-analytiikka tarjoaa diagnoosia tukevaa tietoa automaattisesti
- 43** Sosiaali- ja terveydenhuollon atk-päiviä eväitä oman toiminnan kehittämiseen

TERVA 40 V - VIIMEISET OPINTOPÄIVÄT?

VUODEN 2019 TERVEYDENHUOLLON MATERIAALITOIMEN 35. VALTAKUNNALLISET OPINTOPÄIVÄT TAMPEREELLA 9.-10.5.2019

Tervetuloa Terva ry:n järjestämille valtakunnallisille terveydenhuollon materiaalitoimen opintopäiville Solo Sokos Hotel Torniin Tampereelle 9. – 10.5.2019.

Tänä juhlavuonna vietämme opintopäivät vähän juhlallisemmissa merkeissä. Luennoitsijoiksi saamme jälleen Mika Pohjosen ja muita hyviä puhujia.

ILMOITTAUTUMINEN

Ilmoittautua päville voi www.tervary.net sivujen kautta täyttämällä ilmoittautumis-kaavakkeen 4.4.2019 mennessä. Sähköpostitse voi ilmoittautua osoitteeseen aila.kleemola@satasaairaala.fi.

Osallistuminen ei edellytä yhdistyksen jäsenyyttä. Lisätietoja antavat kaikki hallituksen jäsenet. Yhteystiedot löytyvät www.tervary.net sivuilta.

Osallistumismaksu / 2pv on 280 €.

Maksuun sisältyy kaikki ohjelmassa mainitut luennot ja luentomateriaalit. Myös kaikki ohjelman mukaiset lounaat, illallinen ja kahvit kuuluvat hintaan.

Osallistumismaksu / 1pv on 150 €.

Maksuun sisältyy päivän luennot ja luentomateriaalit sekä lounas ja kahvi. Halutessaan voi lisäksi lunastaa illalliskortin hintaan 60 €.

Päivät aloitetaan keskiviikkona 8.5.2019 pienellä yhteisellä illanvietolla, johon voi osallistua oman saapumisaikataulunsa mukaisesti klo 19 alkaen. Paikkana on Visio Klubi Torni. Osallistumisesta pitää ilmoittaa sähköpostilla aila.kleemola@satasaairaala.fi.

Perjantaina 10.5.2019 klo 11.00 pidetään Terveydenhuollon Varastonhoitajat Terva Ry:n sääntömääräinen vuosikokous. Esillä sääntöjen määräämät vuosikokousasiat sekä esitys yhdistyksen lopettamisesta.

TERVETULOA!

Terva Ry:n hallitus

Maksu maksetaan perjantaihin 18.4.2019 mennessä Terva ry:n tilille Nordea FI4618863500024311. Huomaa muuttunut tilinumero! Huolehdithan, että maksusta käy ilmi oma nimesi ja toimipaikkasi maksujen selvittämisen helpottamiseksi. Viimeinen veloitukseton peruutuspäivä on 26.4.2019.

MAJOITTUMINEN

Majoittumisen kukin varaa itse suoraan hotellin myyntipalvelusta merkillä "Terva ry Opintopäivät 2019" joko puhelimitse 0201234600/yksittäiset huonevaraukset tai sähköpostilla sokos.hotels@sok.fi. Huonekiintiö on voimassa 10.4.2019 asti. Ilmoita samalla mahdolliset laskutustietosi.

HINNAT

75 € / huone/hlö kahden hengen huoneessa
130 € / huone/hlö yhden hengen huoneessa
hinnat sisältävät majoituksen, aamiaisen, saunavuoron ja langattoman Wi-Fi:n.

Digitaalisessa muutoksessa vaaditaan halua muutokseen

Digitaalinen terveydenhuolto on meidän kaikkien mielessä, kun katselemme tulevaisuuteen, jossa arvioidaan ihmisten omaa kykyä ylläpitää terveyttään pidempään. Voimme säästää digitaalisilla palveluilla ikääntyvän väestön terveydenhuollon kustannuksissa menettämättä ihmisen oman elämän laatua. Puhumme mobiiliterveystä, älykkäistä vaatteista ja mitatusta terveysdatasta. Digitalisaatiossa nähdään myös valtavat mahdollisuudet kustannustehokkaiden hoitopolkujen suunnittelussa, diagnostiikassa ja tarkkojen hoitoprosessien mahdollistajana.

Tässä digitaalisessa maailmassa tiedot siirtyvät integroidusti järjestelmästä toiseen, puhetta voidaan tunnistaa ja tekstiä louhia niin, että voimme luopua jo vuosikymmeniä mantrana olleesta rakenteisesta kirjaamisesta. Kaikkea tätä tapahtuu jo koko ajan, olemme osa muutosta niin yksilöinä ja ihmisinä kuin ammatillisina ICT-maailmassa.

Tässä muutoksessa vaaditaan meiltä kaikilta terveydenhuollon ammattilaisilta avointa mieltä ja halua muutokseen. Muutos edellyttää meiltä ketteryttä kokeilla, hyväksyä hyvät asiat, hylätä huonot. Siis oppia, kehittyä, muuttua ja jaksaa.

Seminaareissa, kongresseissa ja valtakunnallisissa kehityshankkeissa nämä innovaatiot ovat keskiössä. Käytännössä kuitenkin innovaation onnistumisessa olennaista on, että muutamme toimintaamme samalla huolehtien laadusta, toimivista rakenteista, turvallisuudesta ja siitä, että olemme kuitenkin toimimassa perusarvojemme mukaisesti.

Liian vähän keskusteluissa korostetaan myöskin sitä, mikä valtava merkitys on sillä työllä ja niillä tekijöillä, jotka nyt ylläpitävät olemassa olevaa jatkuvaa, turvallista ja laadukasta palvelua. Kunnioitetaanko sitä ja osataanko arvostaa arjen puurtamista?

Haluaisin nyt tällä pienellä puheenvuorollani nostaa hattua (ja maljan) heille usein juhlapuheissa näkymättömille, jotka jokapäiväisellä toiminnallaan turvaavat palvelut ja hallinnoivat riskejä. Heille myös, jotka istuvat tukipuhelimien toisessa päässä ja vastaavat puheluihin, auttavat ja opastavat. Skooli!

Maisa Lukander

laatupäällikkö

HUS Tietohallinto

Huonosti
hoidetuilla asioilla on
kansantaloudellisia
vaikutuksia.

”Lapsiperheiden riitaisten erojen pitäisi olla yhteiskunnan asia”

Isät eivät pidä huoltajasopimuksia aina lapsen edun mukaisina. Tutkimuksetkin osoittavat, että viranomaistahot suosivat äitejä huoltajuuspäätöksissä.

Teksti: JAANA LARSSON

Isät lasten asialla ry:n puheenjohtaja **Petri Kolmonen** kertoo, että hän on itsekin käynyt läpi kovan avioeromankelin. Kolmonen syytettiin ”kaikesta mahdollisesta”, mutta omalla kohdallaan hän pystyi todistamaan väitteet vääräksi. Kolmonen mielestä oli raskasta todistaa yhteiskunnalle, että hän on hyvä isä.

–Käytännössä olin meillä se vanhempi, johon lapsi oli kiintynyt eniten ja joka vastasi kasvatustyöstä.

Kun huoltajuusasioita käsiteltiin paikallisen sosiaalitoimiston kanssa, sanoo Kolmonen, että isänä häntä arvioitiin puolueellisesti.

–Tietenkin tämä on paikkakuntaakohtaista ja työntekijäkohtaista, mutta myös tutkimusten valossa viranomaiset kohtelevat isää eri tavoin kuin äitejä.

KOLMONEN KOKI, että huonot asiat kirjattiin hänen kohdallaan herkemmin papereihin kuin äidin kohdalla. Vanhempien ja lapsen välinen vuorovaikutussuhteen laatu kirjattiin virheellisesti olosuhdeselvitykseen, mutta se korjattiin uudella arviolla, vaikkakaan hovioikeus ei tätä huomioinut omassa ratkaisussaan. Tutkimustulokset viittaavatkin, että asiakirjoihin tehdään paljon oikaisuja jälkikäteen isien kohdalla.

Kolmonen itse kantoi lapsen kasvatuksesta päävastuuta, mutta tieto saatiin korjattua sosiaalitoimiston papereihin myöhemmin.

Tutkimusten mukaan noin 13 prosenttia isistä saa kärkeäoikeuden ensipäätöksissä huoltajuuden, mutta kun tehdään uusintakäsittely, huoltajuusprosentti nousee isien kohdalla 27 prosenttiin. Kolmonen sanoo, että jo luvut kertovat, että äitejä suositaan.

–**Mari Palo-Revon** tilastoanalyysissä paljastui muun muassa, että äidin tai hänen uuden kumppaninsa toteennäytetystä mielenterveys-, päihde- tai väkivaltaongelmasta huolimatta äiti sai lasten asumisen 32 prosentin todennäköisyydellä Helsingin hovioikeudessa 2003–2006. Vastaavassa tilanteessa ollut isä ei koskaan.

KOLMONEN PITÄÄ lukuja tarpeettoman huonoina, ja ne kertovat nykyisestä tilanteesta. Hän kuitenkin muistuttaa, että isän roolissa on tapahtunut erityisesti tämän vuosituhannen puolella iso muutos.

– Ennen ajateltiin isää elättäjänä ja äitiä kasvattajana, kun nyt molemmat jaksavat näitä rooleja.

Silti tuntuu, että sosiaalitoimistossa ei ole päästetty näistä rooleista vielä täysin irti.

Kolmonen mielestä ongelma on siinä, et-

Tutkimusten mukaan jopa 30 prosenttia lapsista vieraantuu toisesta vanhemmasta erotilanteessa. Kun lähivanhemmalle tulee uusi kumppani, luku nousee jo 37 prosenttiin.

Lapsen ollessa tasan vanhempien luona lapsen hyvinvointi on lähellä ydinperheessä kasvavan lapsen hyvinvointia, kertoo koko ikäluokan kattava ruotsalaistutkimus. Vanhempien riidellessä paljon kolmivuotias lapsi voi toisen ruotsalaistutkimuksen mukaan huonoiten ydinperheessä tai epätasaisesti kahdessa kodissa asuessaan. Riitaiden vanhempien tapauksessa lapselle on kuitenkin hyvä vuoroasua tuoreen meta-analyysin mukaan, sanoo Petri Kolmonen isät lasten asialla ry:stä.

tä laki hakee voittajaa, ja häviöjää jää maksumieheksi.

–Huoltajapäätös tehdään nykyisin kriisin keskellä, onko se edes hyvä hetki päättää lapsen koko elämästä?

ISÄT LASTEN asialla ry sai viime vuonna lähes 700 puhelua, määrä tuplaantui vuodessa. Koska yhdistyksen näkyvyyteen ei ole panostettu aikaisempaa enempää, epäilee Kolmonen, että todellisia ongelmia on enemmän. Yksi syy puhelumäärän kasvuun saattaa olla Kolmosen mukaan, että isät ovat paremmin tietoisia mahdollisuudesta osallistua lasten elämään eron jälkeen, kun aiheesta on keskusteltu enemmän mediassa.

–Eron tullessa tai uhatessa isät eivät usko, että viranomaiset noudattavat perustuslain yhdenvertaisuuspykälää 6. Isät tietävät olevansa heikommassa asemassa viranomaisten edessä. Kriisissä on kuultu puolisoilta uhkailuja, että viedään lapset toiselle puolelle Suomea tai sanotaan, että et näe heitä koskaan. Osa isistä kokee vieraannuttamista ja perättömiä väitteitä.

Kolmonen harmittelee, että tällaisen ison kriisin keskellä ei vieraannuttamislanteissa ole saatavilla systemaattista palvelua. Hän muistuttaa, että erotukipalveluita käyttävät ne vanhemmat, jotka jo lähtökohtaisesti haluavat sopimukseen.

–Täytyy muistaa, että on paljon vanhempia, jotka ajattelevat lapsen etua. Toisaalta on myös niitä tapauksia, joissa toinen vanhemmista vieraannuttaa lasta, vaikka se on vakavaa henkistä väkivaltaa. Osapuolia ei nykyisessä järjestelmässä saada sovittelun piiriin, jos he eivät halua sovittelua.

Vieraannuttamisella tarkoitetaan sitä, kun yhteydenpito lapseen on estynyt ja vaikeutunut.

Tutkimusten mukaan noin 30 prosenttia lapsista vieraantuu toisesta vanhemmasta. Luku nousee 37 prosenttiin, kun lähivanhemmalle tulee uusi kumppani. Lähivanhemmalla on Kolmosen mielestä paljon valtaa, jos hän haluaa käyttää sitä väärin.

–Tämän ei pitäisi olla edes sukupuoliasia, on paljon äitejä, jotka kertovat samaa ja joilla on samanlainen hätä. Tosiasia kuitenkin on, että edelleen isät kärsivät eniten lapsesta vieraantumisen.

KOLMOSEN KOKEMUKSEN mukaan kriisipuheluissa on nähtävissä, että riitoihin erotilanteissa johtavat erilaiset arvot, erilaiset käsitykset lasten kasvatuksesta tai kulttuurierot.

–Eroa ei saisi edes myöntää ennen kuin lapsiasiat on sovittu, se olisi lasten ja vanhempien etu, Kolmonen toivoo.

Riitaisat erot lapsiperheissä ovat Kolmosen mielestä myös yhteiskunnan asia: Köyhyys iskee pahiten yksinhuoltajien lapsiin. Erolapsilla on selvästi enemmän hyvinvoinnin ongelmia. Kun ydinperheiden lapsilla niitä on 12 prosenttia, erolapsilla niitä on 20-25 prosentilla lapsista.

–Huonosti hoidetuilla asioilla on kansantaloudellisestikin iso rooli.

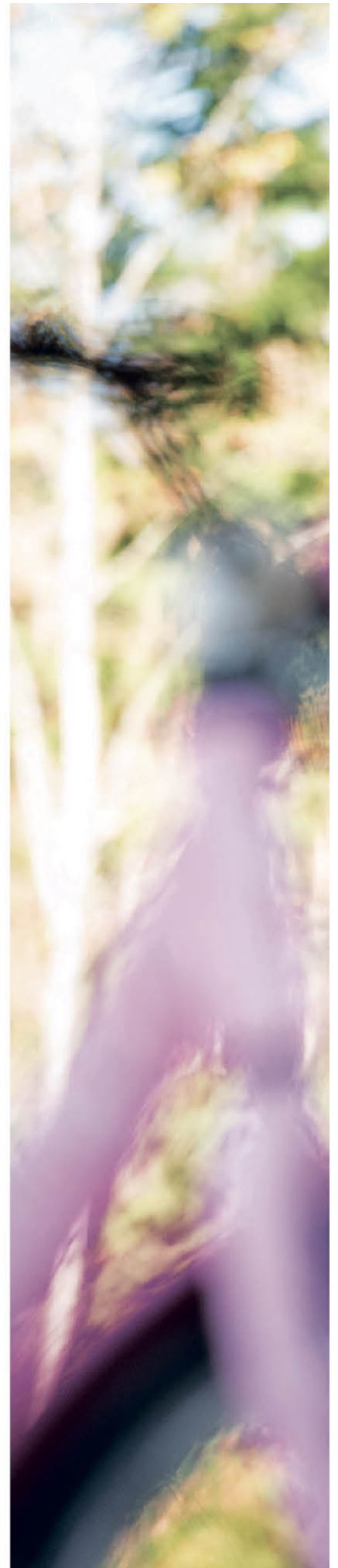
ISÄT LASTEN asialla tarjoaa vertaistukipuhelinapua, sinne voi soittaa esimerkiksi aviokriisin keskellä. Yhdistys järjestää myös vertaistukitapaamisia ja avioerotukipalveluita. Kriisipuheluissa kuullaan paljon surullisia tarinoita. Hankalat tilanteet ovat johtaneet sairaslomille, varhaiseläkkeelle ja aiheuttaneet itsemurha-ajatuksia. Myös lapsille tämä ajanjakso voi olla raskas.

–Isät erittävät yhtä paljon oksitosiinia, rakkaushormoonia, kuin äiditkin, kun lapsi on heidän lähellään, Petri Kolmonen sanoo.

Uusi yhdistys lasten ja molempien vanhempien asialla

Petri Kolmonen on ollut mukana perustamassa uutta yhdistystä. Lasten Oikeudet Ry perustettiin viime vuoden itsenäisyyspäivänä ja tammikuussa oli ensimmäinen kokous. Yhdistykselle puuhataan kevääksi uusia sivuja ja asiasta tiedotetaan kevään mittaan enemmän.

–Tuore sukupuolineutraaliyhdistys haluaa äiditkin mukaan ajamaan lasten oikeuksia, kertoo Petri Kolmonen yhdistyksen taustoista.

Vuoroasumisen järjestelyt nytkähtämässä eteenpäin

Laki ei tunne Suomessa vuoroasumista, vaikka vuoroasuminen on yleistynyt. Esimerkiksi Tanskassa lapsella voi olla kaksi rekisteröityä ja tuettua osoitetta. Tanskassa uusi laki tulee voimaan 1.4.2019. Sen myötä lapsi voi olla kirjoilla kahdessa kodissa, jolloin sosiaalietuudet jaetaan. Lain myötä kaikki yhteiskunnalliset lapsiasioita hoitavat toimijat, myös sosiaalityöntekijät ja tuomarit, lähetetään täydennyskoulutukseen.

Ruotsissakin eroperheen lapsen kohdalla vuoroasumista pidetään hyvinvoinnin kannalta parhaana järjestelynä.

Uudessa lapsenhuolto- ja tapaamisoikeuslaki -esityksessä vuoroasuminen mainitaan vain vaihtoehtona, vaikka se on Isät lasten asialla ry:n puheenjohtaja **Petri Kolmosen** mukaan laajan tutkimustiedon mukaisesti ylivoimainen järjestely ydinperheen jälkeen.

SUOMESSA PERHE- ja peruspalveluministeri **Annikka Saarikon** (kesk.) työryhmä esitti viime vuonna uudistuksia käytäntöihin, työryhmä muun muassa kannatti, että vuoroasumisesta tulisi väestötietojärjestelmään merkintä.

Saarikon työryhmä uudistaisi myös yleisen asumistuen käsitettä, jotta lapsi voitaisiin katsoa pysyvästi asuvaksi kahdessa asunnossa. Samoin uudistuksia tehtäisiin elatustukilakiin, sekä kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen rakenteisiin, jotta niitä voidaan tarvittaessa maksaa molempiin koteihin.

Työryhmän esityksistä etenee parhaillaan valtioneuvoston selvityshanke (VN-TEAS) lasten vuoroasumisen nykytilasta sekä vuoroasumisen vaikutuksista palvelu- ja etuusjärjestelmään. Menossa on hankesopimuksen tarkennukset hanketoteuttajan kanssa.

Lapsen huolto- ja tapaamisoikeuteen liittyvä lainsäädäntöuudistus (OM) on edelleen eduskunnan käsittelyssä. Siinä säädettäisiin lapsen asuinpaikan uudenlaisesta kirjaamisesta väestötietojärjestelmään vuoroasumistilanteesta, josta vanhemmat ovat tehneet sopimuksen.

Isät lasten asialla ry:n puheenjohtaja Petri Kolmonen on sitä mieltä, että vuoroasumisen pitäisi olla lähtökohtainen asumisjärjestelynä erotilanteessa.

–Tällä voitaisiin taata ennen kaikkea lapselle oikeus viettää aikaa tasapuolisesti molempien vanhempien kanssa. Tutkimustiedon mukaan lapsen hyvinvoinnin kannalta tärkein yksittäinen tekijä on vanhemman ja lapsen välinen suhde, Petri Kolmonen sanoo.

Pamark luo terveyttä laadulla ja luotettavuudella

Kotimainen tukkuliike Pamark ymmärtää potilasturvallisuuden päälle.

Terveydenhuollon tuotteiden laatu ja toimitusvarmuus voivat olla jopa ihmishenkien arvoisia asioita. Siksi perheyriys Pamark ottaa tehtävänsä terveydenhuolto- ja hoiva-alan tuotteiden tukkukauppiaina erittäin vakavasti.

– Teemme paljon toimia, joita laki ei meiltä vaadi. Olemme hankkineet ylimääräisiä laatusertifikaatteja ja seuraamme terveydenhuollon tuotteiden tuote-erät valmistajalta tilaajalle saakka, eli toimittamamme tuote-erät voi jäljittää helposti ja nopeasti, Pamarkin terveydenhuollon myyntijohtaja Anna Kahila kertoo.

ISO 9001- ja ISO 13485 -laatusertifiointien taustalla on potilasturvallisuus, sillä terveydenhuollossa oikeanlaisten välineiden puuttuminen tai välineen viallisuus voi viivästyttää tai vaarantaa potilaan hoidon. Ympäristösertifikaatti ISO 14001 puolestaan kertoo, että yritys haluaa minimoida ympäristövaikutukset.

Pamarkin logistiikka on hiottu huippukuntoon. Sataa prosenttia hipova toimitusvarmuus tarkoittaa, että yli 13 000 nimikkeen valikoimasta asiakas saa tavarat perille jopa samana päivänä.

– Pamark toimii aina kuin valmistaja, myös force majeure -tilanteissa, Kahila sanoo.

Terveydenhuollon tiimi vastaa tällä hetkellä puolesta yrityksen kokonaisliiketoiminnan kasvua vauhditti maaliskuussa 2016 alkanut yhteistyö Greiner Bio-Onen kanssa. Pamark on itävaltalaisyhtiön näytteenoton tuotteiden maahantuoja yksinoikeudella Suomessa.

– Jos asiakas kaipaa tuotevalikoimaan tiettyä täydennystä, tarpeeseen voidaan yleensä vastata ongelmitta ja ketterästi, Kahila sanoo.

Ensisijaisesti Pamark etsii suomalaisia valmistajia, ja jos kotimaista vaihtoehtoa ei ole, seuraavaksi katsotaan Eurooppaan. Mikäli tuotteita tulee vielä kauempaa, Pamark selvittää tarkemmin yritysten eettiset ohjeet, tuotanto-olosuhteet sekä työntekijöiden oikeudet. Apuna on erilaisia kestävyyssmittareita.

– Tarkastelemme jokaista kumppanuutta potilasturvallisuuden ja vastuullisuuden näkökulmasta, Kahila selittää.

Tuotteiden käytettävyyttä ja potilasturvallisuutta arvioivat myös Pamarkin omat terveydenhuoltoalan ammattilaiset. Silloin kun Pamark on tuotteen virallinen maahantuoja, yrityksellä on myös koulutusvelvollisuus, eli asiakkaat opetetaan käyttämään tuotteita oikein.

– Tiimissämme on vuosikymmenten kokemus sekä käytännön työstä Suomessa ja ulkomailla että koulutuksesta ja tuotetuesta. Pystymme takaamaan, että asiakas saa tietoonsa turvallisen ja oikean käyttötavan, Kahila lupaa.

Robert Huberin tie 2, 01510 Vantaa
www.pamark.fi

Toimitamme 35 vuoden kokemuksella tietojärjestelmäratkaisuja kunta- ja SOTE-sektorille.

BYROKRATIA

PARASTA MITÄ TIEDÄMME JA
JONKA TIEDÄMME
PARHAITEN

WWW.ABILITA.FI

Yli 20 000 suomalaista on tutkituttanut toiminnallisen näkökykynsä

Silmälääkäri Markku Leinosen kehittämä menetelmä tutkii aiemmin huomiotta jääneitä näön ominaisuuksia, joilla on merkittävä vaikutus henkilön todelliseen näkökykyyn.

Innovaatio paikkaa perinteisen näöntutkimuksen puutteita ja tukee samalla optikkoliikkeiden liiketoimintaa ja asiantuntijuutta. Startup uskoo merkittävään kansainväliseen kasvupotentiaaliin. Kotimainen Ocusweep on toiminnallista näköä tutkiva innovaatio, joka löytyy jo yhä useammasta optikkoliikkeestä.

Kuntoutussilmälääkäri **Markku Leinonen** tuskastui vuosien varrella työssään puutteellisiin työkaluihin ja lähti kehittämään ratkaisuksi menetelmää, jolla olisi helppo ja nopea tutkia toiminnallista näköä. Tuloksena syntyi Ocusweep, jonka helppokäyttöisyys mahdollistaa menetelmän laajan kaupallistamisen.

–Toimin kahdeksan vuotta kliinisenä opettajana tulevien lääkäreiden silmä-

tautien kurssilla, jolloin havahtuin siihen, ettei esimerkiksi terveyskeskuksissa ole kunnollisia laitteita henkilön ajonäkökyvyn arvioimiseen. Mietin, että pitää kehittää sellainen. Prototyyppien kehittelyn jälkeen päädyin yliopiston innovaatioasiamiehen kautta yrityskehittämöön, jossa jatkoin menetelmän ja liikeidean kehitystä, Ocusweepin kehittäjä silmälääkäri Markku Leinonen kertoo.

KEHITYSTYÖN TULOKSENA syntyi toimintavarma ja helppokäyttöinen menetelmä, jonka patentoidut mittausalgoritmit takaavat tutkimuksen luotettavuuden vaihtelevista tutkimusolosuhteista huolimatta.

– Järjestelmä ottaa automaattisesti huomioon huoneen valaistuksen ja varmis-

taa oikean mittausetäisyyden, Ocusweepiä markkinoivan Ocuspecton toimitusjohtaja **Taplo Mäntysalo** kertoo.

Järjestelmiä löytyy jo yli 90 kattavampaa näönhuoltoa tarjoavasta optikkoliikkeestä.

– Ocusweep lisää optikkoliikkeen palvelutarjontaa merkittävästi. Optikolle tutkimus tuo tärkeän työkalun ammattitaidon vahvistamiseen ja asiakkaan kattavaan palveluun. Optikkoliikkeissä uusi tutkimus onkin otettu mielenkiinnolla vastaan. Haluavathan optikot olla näkemisen asiantuntijoita, Mäntysalo kehuu.

Kotimaisten optikkoliikeketjujen lisäksi innovaatio on herättänyt kansainvälistä kiinnostusta ja alustavia neuvotteluita kansainvälisten ketjujen kanssa on jo käynnissä.

Syöpäsäätiön pääsihteeri Sakari Karjalainen suosittelee kehittämään vastaavan sovelluksen myös muiden sairausryhmien kustannusten seurantaan.

Syövän kustannuksia voi tarkastella nyt yksityiskohtaisesti

Syöpäsäätiö ja Nordic Healthcare Group ovat yhdessä kehittäneet ensimmäisenä maailmassa syövän kustannusten vuosittaiseen seurantaan tarkoitetun sovelluksen.

Teksti: MAIJU KORHONEN Kuva: SYÖPÄSÄÄTIÖ

Sovellus mahdollistaa terveydenhuollon toimintojen kehittämisen niin valtakunnallisesti kuin alueellisestikin, koska syöpähoitojen kustannuksia voidaan tarkastella nyt aiempaa tarkemmin.

– Terveydenhuollon toimintoja kehitettäessä on tärkeää ymmärtää, millaisia kustannuksia sairaudet ja niiden hoito aiheuttavat suoraan ja välillisesti. Myös kustannusten kehittyminen ja se, millaisia muutoksia niissä tapahtuu, antaa tärkeää tietoa siitä, kuinka eri syöpien hoitoa voidaan parantaa, sanoo Syöpäsäätiön pääsihteeri **Sakari Karjalainen**.

Syövän kustannukset -sovellus tarjoaa esimerkiksi diagnoosi- ja maakuntakohtaiset tarkastelumahdollisuudet syövän kustannuksista. Se purkaa ne muun muassa erikoissairaanhoidon, lääkkeiden, kuntoutuksen, matkojen ja sairauspäivärahojen osuuksiin.

SOVELLUS TOTEUTETTIIN maakuntakohtaisesti tulevaa sosiaali- ja terveysuudistusta ennakoiden. Jossain vaiheessa sovellukseen tullaan lisäämään mahdollisuus tarkastella kustannuksia myös erityisvastuualueittain. Tällä hetkellä kyseinen tieto saadaan esiin yhdistelemällä eri valinto-

ja toisiinsa. Karjalainen huomauttaa, että koska maakunnat ovat erikokoisia ja yksittäiset syövät ovat kaiken kaikkiaan melko harvinaisia väestön määrään suhteutettuna, sovelluksen antamia tuloksia vertailellessa kannattaa huomioida myös sattuman aiheuttama vaihtelu.

– Sovelluksen avulla saa selville yleisiä hoitoon liittyviä järjeenkäyviä eroja maakuntien välillä. Odotammekin nyt mielenkiinnolla, miten sairaanhoidon ammattilaiset alkavat käyttää sovellusta oman työnsä tukena.

Vaikka sovellus julkaistiin vasta joulukuussa 2018, on sitä kohtaan jo osoitettu selvää kiinnostusta. Syövän aiheuttamien kustannusten seuranta auttaa suunnittelemaan terveydenhuollon toimia ja puuttamaan niihin asioihin, joissa tarvitaan muutosta. Pitkän aikavälin muutokset terveydenhuollossa vaikuttavat yllättävän paljon syövän hoidon kustannuksiin.

– Kunhan saamme tulevaisuudessa kerättyä vielä tarkempaa tietoa sairauksista ja niiden aiheuttamista kustannuksista hoitavalle taholle tai suoraan potilaalle, niin voimme muodostaa hyvinkin tarkan kokonaiskuvan kustannusten kehittymisestä ja koostumuksesta.

Syövän kustannukset Suomessa

Syövän aiheuttamat kokonaiskustannukset olivat Suomessa vuonna 2014 noin 927 miljoonaa euroa ja vuonna 2009 noin 780 miljoonaa euroa. Kustannukset ovat laskeneet suhteessa uusien potilaiden määrään.

Syövän kustannukset potilasta kohden ovat pienentyneet

Syöpäsäätiö rahoitti yhdessä LähiTapiolan kanssa vuonna 2017 ja 2018 kaksi tutkimusta, joilla selvitettiin, miten syövän aiheuttamat kustannukset ovat Suomessa viime vuosikymmeninä kehittyneet, ja mitä hoitoon käytetyillä resursseilla on saatu aikaiseksi. Tutkimusten tuloksista saatiin pohjatieto sovelluksen kehittämistä varten.

– Yleinen käsityshän maailmalla ja Suomessa on ollut se, että syövän hoito vie yhä enemmän yhteiskunnan varoja, koska syöpä yleistyy ja syövän lääkähoidot kehittyvät. Ja koska uudet lääkehoidot ovat koko ajan kalliimpia, oletetaan, etteivät syövän kokonaiskustannukset ole enää hallinnassa, sanoo Syöpäsäätiön pääsihteeri **Sakari Karjalainen**. Tutkimus kuitenkin paljasti, että kun syövän todelliset kokonaiskustannukset suhteutetaan potilaiden määrään, niin kustannukset potilasta kohden ovatkin vähän pienentyneet.

– Tämä johtuu siitä, että syövän hoidossa on entistä enemmän siirrytty kalliista vuodeosastohoidosta lyhyisiin sairaalahoitojaksoihin, mitkä painottuvat enemmän erikoissairaanhoidon polikliinisiin käynteihin. Lisäksi työkyvyttömyyseläkkeiden puolella on tapahtunut kustannusten vähenemistä, samoin lääkehankintojen kilpailuttaminen on auttanut hillitsemään kustannuksia. Vaikka säästöjä on saatu aikaan, niin se ei ole heikentänyt syövän hoidon laatua Suomessa. Päinvastoin, hoidon tulokset ovat parantuneet.

– Tämä on yleinen trendi terveydenhoitoalalla, koska hoitomuodot kehittyvät ja toimintatavat muuttuvat.

Sitran IHAN-hankkeen johtava asiantuntija Juhani Luoma-Kyyny sanoo, että datan liikkuminen on yksi IHAN-hankkeen keskeisiä tavoitteita.

Sitran johtava asiantuntija Laura Halenius uskoo, että yritykselle reilun datatalouden palvelut voivat olla kilpailuetu.

Euroopan laajuiset pelisäännöt ihmislähtöisen datan vaihtoon.

Voiko ihminen hallita itse omaa digitaalista dataansa?

Sitra selvittää, mitkä voisivat olla reilun datatalouden perusteet. Siinä kuluttaja itse hallitsisi digitaalisesti hänestä kertyvää tietoa ja päättäisi, kuka sitä saa hyödyntää.

Teksti: JAANA LARSSON Kuvat: SITRA

–Jos tämä sujuu niin kuin kaavailimme, meillä syntyy uusi tapa toimia datataloudessa. Sitran IHAN-hankkeen johtava asiantuntija **Juhani Luoma-Kyyny** sanoo, että hankkeessa on kyse siitä, että ihminen hallitsisi itseään koskevaa ja kertyvää tietoa. Kaikki omiin tietoihin liittyvä datanvaihto perustuisi yhteisiin ja reiluihin periaatteisiin. Hankkeen tavoitteena on luoda yhteiset Euroopan laajuiset pelisäännöt ja ratkaisut ihmislähtöisen datan vaihtoon.

LUOMA-KYNYN TOTEAA, että edessä oleva urakka on iso ja eikä ihan helppo, mutta IHAN-hankkeessa rakennetaan rakenteita tuleville onnistumisille. Eurooppalaiselle mallille olisi pakkotilaisuus, sillä amerikkalainen malli perustuu markkinapohjaiseen toimintaan, jossa on vähän sääntöjä ja Kiinan malli on valtiolähtöinen.

–Eurooppa voisi olla reilun ja sujuvan datatalouden suunnannäyttäjä.

Ensimmäisen käynnistytksen hankkeelle on antanut tietosuojasetus GDPR, jonka tavoitteena on antaa kuluttajalle parempia mahdollisuuksia päättää, mitä hänestä kerätyillä tiedoilla tehdään.

–Tämä ei ole kuitenkaan toiminut riittä-

vän tehokkaasti, eikä asetuksella ole ollut vaikutuksia datan liikehdintään.

IHMISISTÄ KERTYNYT data on nyt hajallaan eri paikoissa, ja datan liikkuminen on yksi IHAN-hankkeen keskeisiä tavoitteita. Jotta data saadaan liikkeelle, ja jotta siinä onnistutaan, pitää yrityksellä olla hyvä syy tähän.

–Datan avaamisen täytyy avata yritykselle ansaintamahdollisuuksia ja kasvua.

Markkinoilta puuttuvat edelleen tekniset elementit, joilla kaupallisia ratkaisuja voisi toteuttaa. Sitran IHAN-hankkeen pilottihaussa on etsitty Suomesta ja Euroopasta yrityksiä, jotka voisivat kehittää reilun datatalouden teknisiä ohjelmistoprojekteja. Pilottiin on hakenut liki 40 yritystä.

ESIMERKKINÄ LUOMA-KYNYN nostaa älyrannekkeet, jotka keräävät käyttäjän henkilökohtaista tietoa talteen.

– Meiltä puuttuu palvelu, joka yhdistäisi eri lähteistä meistä kerättyä terveysdataa ja antaisi meille tämän tiedon perusteella esimerkiksi henkilökohtaisia suosituksia siitä, miten meidän pitäisi liikkua ja syödä voidaksemme vielä paremmin.

Tehtävä ei ole Luoma-Kyynyn mukaan helppo, sillä kyseessä ei ole pelkästään tekninen prosessi, vaan reilun datatalouden prosesseissa on huomioitava myös juridinen näkökulma.

–Olemme vasta tehtävän alussa. Olemme varovaisen skeptisiä, mutta myöskin positiivisesti liikkeellä. Tunnistamme työn määrän, mutta IHAN-hankkeessa on mahdollista saada datataloudelle hyvät ja reilut perusteet.

SITRAN JOHTAVA asiantuntija **Laura Halenius** toivoo, että kun kuluttajat haluavat valita reilun datatalouden tuottamia palveluita, tulisi tästä yritykselle kilpailuetu.

–Datatalouden markkina on tällä hetkellä epäkypä, siellä isot toimijat hallitsevat. Se tarkoittaa, että he hallitsevat myös dataa. Haluaisimme, että datatalouteen syntyy pk-sektori vaihtoehdoksi markkinoiden jättiläisille ja kuluttajille syntyä uusia bisnesmalleja tätä kautta.

Projektissa työskentelee tällä hetkellä 20 henkeä Sitralla ja hankkeen budjetti on viisi miljoonaa euroa. Sitran hanke päättyy kesällä 2021.

Reilun datan palveluille kysyntää

Sitran IHAN-hankkeen johtava asiantuntija **Juhani Luoma-Kyyny** sanoo visioivansa, että kun tavallinen kuluttaja menee jatkossa sovelluskappaan asioimaan, hän tunnistaa siellä "reilun kaupan datatalouden palvelun". Samaa sanovat myös eurooppalaiset. Tuoreen tutkimuksen mukaan 66 prosenttia eurooppalaista haluaisi reilun datan palveluiden merkin.

–Jonkinlainen "IHAN Certified"-merkki voisi ohjata kuluttajaa tunnistamaan reilun datatalouden perusteella toimivan palvelun.

IHAN-hankkeen johtava asiantuntija muistuttaa, että kaupassakin banaani on vain banaani, mutta jos siinä on reilun kaupan tunnus, kertoo se tietyistä vastuullisista prosesseista tuotannossa.

Luoma-Kyyny myös sanoo, että yksi näkökulma kuluttajalle on "easy living". Se tarkoittaa, että kuluttaja voi tunnistaa helposti ja nopeasti luotettavan ja tietoturvallisen digipalvelun sekä käyttää sitä luottavaisin mielin.

IHAN-HANKE KOSKETTA myös kansalaisten datan ymmärrystaitoja.

–Kuluttajilla on paljon epävarmuutta, toiset käsittelevät digitaalista dataansa sinisilmäisesti, toiset eivät halua luovuttaa tietoaan minnekään. Digitaalisessa maailmassa kuluttajien luottamus palveluihin on vähentynyt. Ihmiset luovuttavat paljon sensitiivisiä tietojaan. Yleisesti keskustellaankin, perustuuko datatalous siihen, että yksityisyydestä pitää luopua.

Luoma-Kyynyn mielestä jatkossa kuluttajat tarvitsevat paljon enemmän tietoa ja läpinäkyvyyttä sosiaalisen median ja digitaalisten palveluiden toiminnasta. Kuluttajan pitää olla varma, että tietoja ei kaupata ilman lupaa kolmansille osapuolille.

–Datan luovuttajan pitää tietää, mihin olet antanut luvan ja mihin tietoja käytetään. Itse käytän digitaalisia palveluita esimerkiksi verotuksen tekoon ja elokuvallisuuden varaamiseen, nämä helpottavat elämää ja toimivat luotettavasti. Sen sijaan sosiaalisen median käytös olen varsin pidättyväinen, Juhani Luoma-Kyyny sanoo.

Kun lompakossa onkin rahan sijasta tietoa

Sitran IHAN-hankkeen tavoitteena on hyödyntää eurooppalaista regulaatiota ja arvopohjaa sekä luoda vaihtoehtoinen datatalouden toimintatapa, jossa kuluttaja itse voi määrittellä, mihin palveluihin ja millä ehdoilla hänen tietoaan käytetään. Jotta tämä on mahdollista, tarvitaan yhteiset pelisäännöt ja toimintatavat reilun tiedonvaihdon ekosysteemeille. Reilussa datataloudessa valuuttana rahan sijasta on tieto.

–Yksilöstä kertyy päivittäin merkittävät määrät dataa yritysten ja organisaatioiden hallinnoimiin järjestelmiin. Nykyisin dataa hallinnoi pääasiassa sen kokoaja. Alustayhtiöiden kasvu perustuu dataan ja sen omistamiseen. Yksittäiset ihmiset eivät saa omasta datastaan täyttä hyötyä, kun tietoa ei voi liikutella palvelusta toiseen, sanoo Sitran johtava asiantuntija **Laura Halenius**.

Tietosuoja-asetuksen artikla 20 eli "Oikeus tietojen siirtämiseen" on kuluttajien vähiten tunnistama oikeus, mutta Halenius sanoo, että se on tulevaisuudessa entistä tärkeämpi. Se käsittää tilanteen, jossa tietoa liikutetaan yhdestä palvelusta toiseen palveluun.

–Jo nyt voit saada vaikka Amazonilta tietosi, mutta tämä saattaa

Mistä on kyse?

Yksilö hallitsee itsestään kertyvää tietoa ja datanvaihdanta tapahtuu yhteisin ja reiluin periaattein.

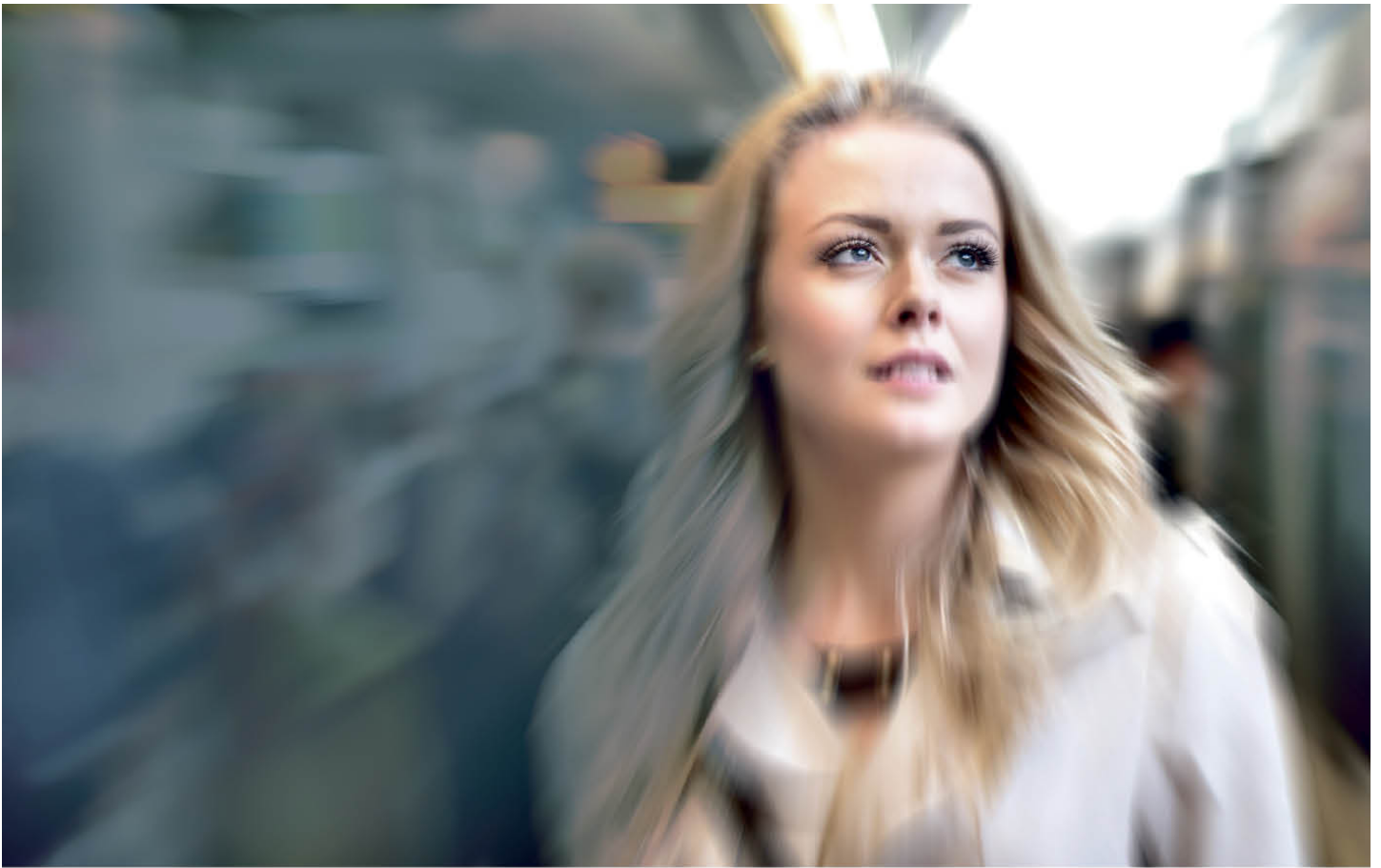
kestää pitkän ajan, esimerkiksi Amazonin tapauksessa kuukauden. Lisäksi saatua tietoa ei voida käyttää kuluttajan hyväksi hänen toivomallaan tavalla, koska rajapinnat ja tiedonsiirtoon tarvittavat komponentit puuttuvat.

HALENIUS KERTOO kuvitteellisen esimerkin palvelusta, joka hankkisi hänelle juuri häntä kiinnostaviin tapahtumiin liput, kun ne tulevat myyntiin.

–Ennen olen aina missannut hetken, kun kiinnostavan tapahtuman liput tulevat myyntiin. Nyt olisin antanut luvan virtuaaliselle assistentille käyttää esimerkiksi Spotifyn tietoja ja kalenteritietojani, jolloin virtuaaliassistentti voisi varata esimerkiksi musiikkimakuni perusteella minua kiinnostavan konsertin liput automaattisesti. Toisin sanoen minusta kerätty tieto pistettäisiin töihin luvallani.

IHAN-lompakko olisi yksi paikka, jossa ihmiset voivat hallinnoida ja seurata tietoaan.

–He voivat laittaa myös datahanoja kiinni halutessaan, samalla tavoin kuin nykyisin sovellus kysyy, voiko se käyttää paikkatietoja, Laura Halenius sanoo.

Digitaalinen työhyvinvointi- valmentaja avuksi henkiseen kuormitukseen

Työelämän henkisestä kuormittavuudesta näyttäisi muodostuvan uusi pysyvä työelämän ilmiö myös julkisella alalla.

Keva ja suomalainen Fifth Corner Inc. aloittavat yhteistyöpilotin Joensuun kaupungin kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on tarjota kaupungin työntekijöiden käyttöön henkilökohtainen etävalmentaja ja valmennusohjelma, joka auttaa työntekijöitä rakentamaan stressinhallinnan, tasapainon ja suorituskyvyn rutiineja.

- Viime joulukuussa julkaistun Julkisen alan työhyvinvointi -tutkimuksemme mukaan 61 prosenttia kuntatyöntekijöistä kokee työnsä henkisesti raskaaksi, kertoo Kevan työelämäpalvelujen palvelupäällikkö **Toni Pekka**.

- Haluamme Kevassa kokeilla uusia digitaalisia ratkaisuja työkyvyn tukemiseksi eri

tilanteissa, mistä uusimpana esimerkkinä on nyt käynnistynyt pilottihanke. On hienoa, että Joensuun kaupunki lähti ennakkoluulottomasti mukaan tähän kokeiluun, Toni Pekka iloitsee.

Joensuun kaupungin henkilöstöjohtaja **Sari Lempiäinen** sanoo, että edelleen on niin työntekijän kuin työnantajankin helpompaa ottaa puheeksi vaikkapa selkikipu kuin henkinen kuormitus.

- Fyysisen työkyvyn tukemiseen on paljon vakiintuneita käytäntöjä, henkisen jakamisen tukeminen onkin sitten haastavampi laji, eikä keinovalikoima ole niin ilmeinen tai konkreettinen, Lempiäinen kertoo.

- Mahdollisuus osallistua pilottiin oli Kevalta jälleen hyvä aloite. Tartuimme innolla mahdollisuuteen, sillä itsenäisesti käyttöönotettava ja konkreettisesti arkeen herätteitä sekä vinkkejä antava työkalu voisi saada ajoissa kohentamaan henkistä kantta näkertäviä toimintatapoja, Lempiäinen sanoo.

- Herätteily tuo varmasti virtaa työntekijöidemme työ- ja siviilielämään, Lempiäinen uskoo.

Valmennus kestää kaksi kuukautta ja toteutetaan YOU-mobiilisovelluksen kautta. Ohjelman sisältö personoidaan kullekin osallistujalle erikseen. Joensuun pilotti starttasi helmikuussa.

Tästä saa
virtaa työ- ja
siviilielämään.

Mikä on YOU- valmennusohjelma?

- Työntekijä saa alkukyselyn jälkeen henkilökohtaisesti räätälöidyn kahden kuukauden valmennusohjelman rutiinien muodostamiseen.
- Henkilökohtainen valmennus: valmentaja seuraa ja tukee käyttäjää virtuaalisesti sovelluksessa ja kommentoi suorituksia valmennusjakson aikana.
- Työntekijä saa ohjelman päätteeksi loppuraportin.
- Työnantaja saa anonymisoidut tuloksia ja ymmärrystä henkilöstön työkyvystä ja hyvinvoinnista.

Keva

Keva on Suomen suurin työeläkevakuuttaja, joka huolehtii julkisen sektorin eli kunta-alan, valtion, evankelis-luterilaisen kirkon ja Kelan työntekijöiden eläkeasioista. Kevalla on noin 1,2 miljoonaa henkilöasiakasta. Kunta-alan tulevaisuuden eläkkeitä turvataan muun muassa sijoitustoiminnalla, ja sijoitusten markkina-arvo oli vuoden 2017 lopussa 51,9 miljardia euroa. Organisaation virallinen nimi on Keva. Kuntien eläkevakuutus -nimestä luovuttiin vuonna 2011.

**TIETO ON
KILPAILUETU.**

ESIOR
Your Partner in HEOR

Terveys&Talous

Terveys ja talous
-lehti ilmestyy
vuonna 2019
seuraavasti:

Nro 2 • 22.5.

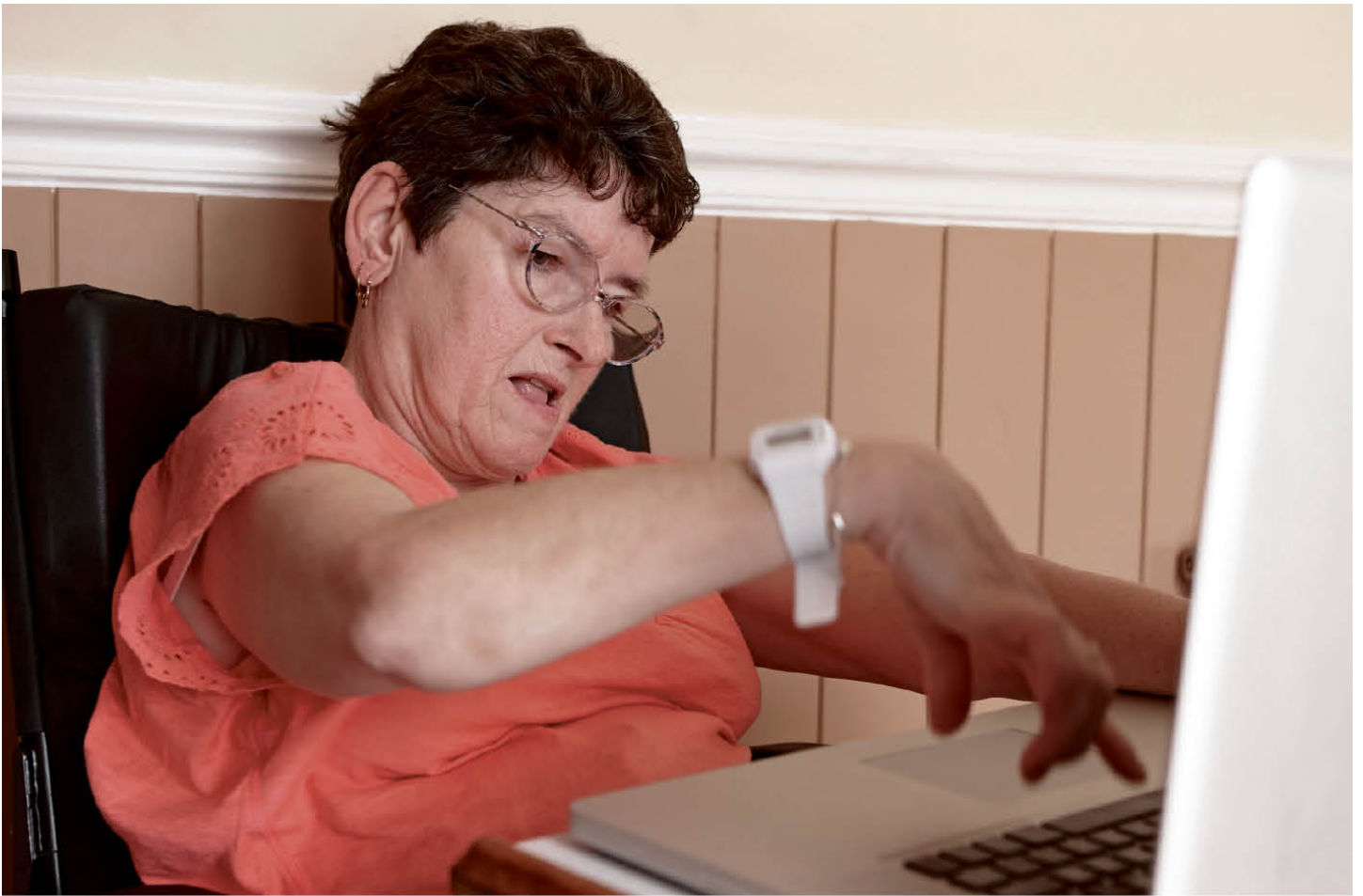
Nro 3 • 10.8.

Nro 4 • 4.12.

www.terveysjatalous.fi

**Kätevästi
verkossa!**
terveysjatalous.fi

Yli puoli miljoonaa suomalaista tarvitsisi selkokieltä digipalveluissa

Digipalvelujen kognitiivisessa saavutettavuudessa on parantamisen varaa.

Teksti: MAIJU KORHONEN Kuva: KEHITYSVAMMALIITTO

Pitäisi maksaa lasku verkossa. Kieli tuntuu vaikealta, eikä ole oikein selvää, mistä seuraavaksi pitäisi klikata.

– Kun palvelun käyttö ei onnistu, ihminen syyttää helposti itseään. Ja kun lähtökohtaisesti palvelujen käyttö on haastavaa, niin entistä helpommin vikaa etsii itsestä, vaikka tosiasiaa ongelma olisi palvelun käytettävyydessä, sanoo Kehitysvammailiiton saavutettavuusyksikön johtaja **Sami Älli**.

PARASTA AIKAA eduskunnan käsiteltävänä oleva, vuonna 2020 voimaantuleva

digitaalisten palveluiden saavutettavuusdirektiivi ja sen kansallinen lainsäädäntö eivät saa Ällä vakuuttuneeksi siitä, että nykyiset saavutettavuuteen liittyvät haasteet ratkeaisivat lähivuosina.

– Se on hyvä lainsäädäntö, ja siihen on tehty Suomessa hyvää kansallista lisälainsäädäntöä ja kansallisia muokkauksia. Valtionvarainministeriö on tehnyt siinä ansio-kasta työtä, mutta meidän mielestämme direktiivissä ei riittävällä tavalla ole huomioitu kognitiivista saavutettavuutta. Tällä Älli tarkoittaa palveluiden helppokäyttöisyyttä ja niiden sisältöjen helppoa ymmär-

rettävyyttä, mikä on tärkeää esimerkiksi kehitysvammaisille ihmisille.

DIGITALISAATIO ON ennen kaikkea mahdollisuus, sillä se tekee palveluiden muokkaamisen ja sisältöjen esittämisen helpoksi. Esimerkiksi peruspankkipalvelut ja verkkosivoinnin mahdollistavat verkkopankkitunnukset helpottavat arkea, kun monet tunnistautumisen vaativat palvelut ovat saatavilla kotoa käsin. Jotta palveluista saataisiin kaikki hyöty irti, niiden on kyettävä olemaan helppokäyttöisiä ja helposti saavutettavissa.

Saavutettavuusdirektiivi

Saavutettavuusdirektiivin tehtävä on edistää yhdenvertaisuutta. Siis sitä, ettei kukaan jää palveluiden ja yhteiskunnan ulkopuolelle. Tavoitteena on, että jokainen pystyy toimimaan täysivertaisena yhteiskunnan jäsenenä. Eli asioimaan virastoissa ja kunnan sivuilla tai hoitamaan asiansa verkossa.

Lähde: Saavutettavuusdirektiivi.fi

– Uusi saavutettavuuslaki huomioi kylä teknisen saavutettavuuden hyvin, mutta esimerkiksi selkokieliä ei. Lakiperusteissa tullaan kyllä todennäköisesti mainitsemaan selkokieli, mutta se ei takaa mitään. Ongelma on vakava, sillä turhautuminen vähentää halua käyttää esimerkiksi viranomaispalveluja, mikä koituu lopulta yhteiskunnan ongelmaksi. Huonosti toteutettu palvelu näkyy nopeasti kuormituksena asiakaspalvelussa.

– Pitkällä aikavälillä tekniikan käyttöön liittyvät haasteet voivat johtaa pahimmillaan jopa syrjäytymiseen.

YHTEISKUNNAN KEHITTÄMINEN helpommin ymmärrettävään suuntaan on kaikkien etu. Selkeästä ilmaisusta on todettu olevan apua myös henkilöille, joille suomi tai ruotsi ei ole äidinkieli, kielitaito on muistisairausten tai afasian vuoksi heikentynyt tai jos henkilöllä on muita neurobiologia haasteita, kuten dysfasia, lukivaikeus tai ADHD. Myös ihmiset, joilla ei ole ongelmaa ymmärtää kieltä hyötyvät sen yksinkertaistamisesta.

– 4-5 vuotta sitten tehdyn tarvearvion mukaan yli puoli miljoonaa suomalaista hyötyy ja tarvitsee selkokieltä. Esimerkiksi KELA on sanonut, että selkokieli voi joissain tapauksissa olla hyvä vaihtoehto. Älli toteaa, ettei hän löydä perusteita sille, miksi kaikille kansalaisille tärkeitä palveluja ei tehtäisi niin helpolla kielellä kuin mahdollista.

Minusta tuntuu, että suuren ohjelmistokehittäjien kysynnän vuoksi Suomessa ei ole tarpeeksi ammattilaisia toimimaan järjestöpuolella, vaan resurssit suuntautuvat mieluummin toisenlaisiin haasteisiin, sanoo Kehitysvammaliiton saavutettavuusyksikön johtaja Sami Älli.

Puheentunnistus ja selkovideot parantaisivat kehitysvammaisten arkea

Selkokieliyyden ja kuvien ohella mahdollisuuksia parempaan käytettävyyteen tuovat tekoälysovellukset, kuten puheentunnistus ja tekstin kirjoitusvirheiden automaattikorjaus. Digitalisaation mahdollistamien palvelujen avulla voidaan myös käydä läpi vaikkapa kahvinkeitämiseen tai itsenäiseen liikkumiseen liittyvä tilanne ennen oikeassa elämässä tapahtuvaa toimintaa.

– Samoin selkeän ilmaisun videot ja verkkosovellukset ohjeistuneen auttavat sujuvoittamaan kehitysvammaisten arkea. Tekoälyn tarjoamat käyttäjän toimintakyvyn huomioonottavat ja järkevät vaihtoehdot voivat auttaa esimerkiksi kehitysvammaisten itsenäistä päätöksentekoa, sanoo Kehitysvammaliiton saavutettavuusyksikön johtaja Sami Älli.

TEKOÄLYN OHELLA lisätyt todellisuus ja virtuaalitodellisuus tuovat kehitysvammaisille ja heidän ohjaajilleen uudenlaisia työkaluja opetella yhdessä turvallisessa ympäristössä uusia eteen tulevia asioita. Pari vuotta sitten olleessa Kehitysvammaliiton Selkoilmaisu arjen tukena -hankkeessa yhtenä tavoitteena oli tehdä kehitysvammaisille suunnattu lisätyn todellisuuden sovellus, mutta resurssipulan vuoksi aie jäi tuolloin suunnitteluasteelle.

Varmistelu on entistä tärkeämpää kirjoitetussa vuorovaikutuksessa.

Digiklinikka tai chat?

Toimiiko kommunikointi, kun se hoidetaan kirjallisesti?

Miten empatiataidot voidaan tuoda verkossa tapahtuvaan terveydenhuoltoon?

Teksti: **KATARIINA HENTTONEN**

Helsingin yliopiston tutkijatohtorin, HUMEX-hankkeessa empatiaa ja vuorovaikutusta tutkiva **Silja Martikainen** näkee terveydenhuollon digitaaliset palvelut positiivisena mahdollisuutena.

- Digitaalisen palvelun kautta voi olla mahdollisuus saada apua nopeammin ja lyhyemmällä odotusajalla. Siitä on hyötyä varsinkin ihmisille, joille voi olla vaikeaa päästä vastaanotolle etäisyyden tai muun vuoksi. Selkeissä tapauksissa ja pitkien välimatkojen takia voi olla potilaalle paljon helpompaa ottaa yhteyttä digitaalisen palvelun kautta, hän sanoo.

DIGITAALISESSA, KIRJOITETUSSA kanssakäymisessä jää pois paljon nonverbaalista viestintää, kuten ilmeitä, eleitä ja äänenpainoja, jotka auttavat tulkitsemaan toisten tunnereaktioita. Silja Martikaisen mukaan kirjoitettu vuorovaikutus ei ole yhtä rikasta kuin kasvokkain toimiessa. Hyvän vuorovaikutuksen saa aikaan digiympäristössään toimimalla selkeästi ja johdonmukaisesti.

- Digitaalisessa vuorovaikutuksessa pätevät samat säännöt kuin potilaan ja lää-

kärin välisessä vuorovaikutuksessa yleensäkin. On tärkeää, että potilaalle annetaan riittävästi aikaa, että hän kykenee kertomaan omat huolensa. Jostain vaikeasta asiasta voi olla helpompaa kertoa kirjoittaen, kun anonyymiteetti lisääntyy, Martikainen sanoo.

EMPAATTISEN KOHTAAMISEN turvaamiseksi potilaan ja hoitohenkilökunnan välisessä kanssakäymisessä, esimerkiksi chat-palvelussa, kannattaa kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että potilas tulee ymmärretyksi ja kuulluksi. Tekstipohjaisessa vuorovaikutuksessa on haasteena varmistaa, että potilas tietää lääkärin tai hoitohenkilökunnan olevan aidosti läsnä ja kuuntelevan. Silja Martikainen korostaa, että hoitohenkilökunnan on tärkeää reagoita potilaan viesteihin ja käyttää selkeää kieltä sekä välttää vaikeita termejä. Yksi mahdollisuus kohdata kasvokkain digitaalisessa ympäristössä on videovastaus, jossa voi reagoita toisen kasvokseen ilmeisiin.

- Kuten kasvokkainkin vastaanotolla, on tärkeää, että pyritään yhdessä luomaan

suunnitelma potilaan tilanteen helpottamiseksi ja niin, että potilas on varmasti ymmärtänyt asian. Varmistelu on entistä tärkeämpää kirjoitetussa vuorovaikutuksessa.

MARTIKAINEN KOROSTAA, että ihan kaikkia asioita ei voi hoitaa chatissa. Hänen mukaansa verkkoklinikat ovat tervetulle lisä ja hyvä apu terveydenhuoltoon, mutta ne eivät tule korvaamaan fyysisiä vastaanottoja.

- Jokaisella pitäisi olla mahdollisuus myös kasvokkain tapaamiseen terveydenhuollon ammattilaisen kanssa. Verkkopalveluissa täytyy tunnistaa tilanteita, milloin tarvitaan kasvokkain tapaamista. Jos lääkärille tulee tunne, että asia ei selviä chatissa, täytyy huolehtia siitä, että potilas kutsutaan vastaanottokäynnille, ettei asia jäisi selvittämättä, Martikainen sanoo.

- Tästä asiasta tarvitaan ehdottomasti lisää tutkimusta. Tutkimuksen kautta voidaan saada lisätietoa, minkätyyppiset piirteet tai esimerkiksi mitkä sanavalinnat vuorovaikutuksessa ennustavat potilaan hyviä kokemuksia ja esimerkiksi hoitoon sitoutumista, Martikainen toteaa.

Helsingin yliopiston tutkijatohtori Silja Martikaisen mukaan kirjoitettu vuorovaikutus ei ole yhtä rikasta kuin kanssakäyminen kasvokkain. Empaattinen, hyvä vuorovaikutus on kuitenkin mahdollista esimerkiksi terveydenhuollon chat-palveluissa, kun pidetään huolta, että potilas tulee kuulluksi ja ymmärretyksi.

Minkälaista on laadukas ja empaattinen vuorovaikutus verkossa?

HUMEX-projektissa selvitetään empatian ja laadukkaan vuorovaikutuksen mekanismeja, esimerkiksi sitä, miten empatian saisi toimimaan paremmin tietokonevälitteisesti.

– Hankkeessa tutkitaan empatiaa monella eri menetelmällä. Meillä on käytössä kyselyt, psykologiset testit. Hankkeen tutkimuksissa mitataan myös psyko-fysiologisia vasteita, kuten aivosähkökäyrää, ihon sähkönjohtavuutta sekä sykettä. Erityisen kiinnostavaa tämä

on yhteistyössä. Tutkimme, synkkautuuko tiimin psykofysiologia ja asettuvatko sen jäsenet onnistuneessa yhteistyössä psykofysiologisesti ikään kuin samalle aaltopituudelle, Helsingin yliopiston tutkijatohtori **Silja Martikainen** kuvailee.

Projektissa on mukana Helsingin yliopiston lisäksi Oulun yliopisto ja Aalto-yliopisto sekä kymmenen partneriyritystä, Reaktor, Wunder, IF, Mehiläinen, Fondia, Fira, Avaus, Affecto, Elisa ja Wörks.

Sosiaali- ja terveydenhuollon atk-päivät

6.–8.5.2019 Tampere-talo

- Sopimusohjaus, soveltavaa hankintaa
- Sosiaalihuollon digitalisaatioon liittyviä käytännön toteutuksia
- Päätöksenteon tuki – mitä sen tulisi olla?
- Innovaatioita alueiden digiterveydenhuoltoon
- Valtakunnalliset palvelut ja asiakastietojärjestelmien uudistaminen
- Hankintalaki ja kilpailutus
- Kirjaamisen liittyvät tiedonhallinnan ratkaisut sosiaalihuollossa
- Tietoturvan ja tietosuojan uudet tuulet sosiaali- ja terveydenhuollossa
- Keinoäly ja robotiikka – soveltaminen terveydenhuollossa
- Kansallinen SOTE-integraatio digiagendassa

Tapahtumassa mukana myös näyttely, jossa yli 100 eri organisaatiota esittelevät tuotteitaan ja palveluitaan. Start up -yrityksille on varattuna oma alueensa innovatiivisten toteutustensa esittelyyn.

Lisätiedot: www.atkpaivat.fi

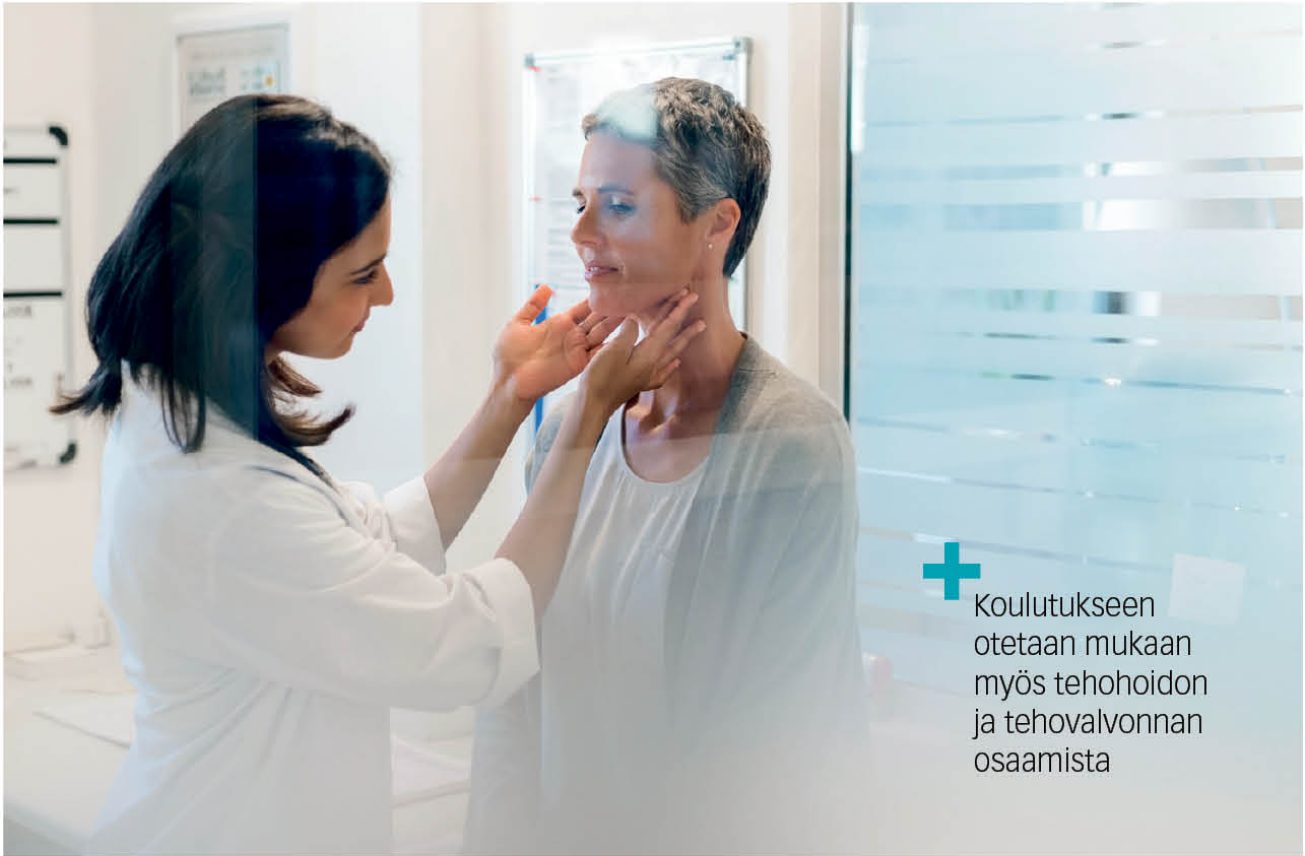
Nähdään kesän kynnyksellä Tampereella!

Ohjelmassa mukana yhteistyössä

www.atkpaivat.fi

#atkpaivat

+ Koulutukseen otetaan mukaan myös tehohoidon ja tehovalvonnan osaamista

Hospitalistien koulutus alkaa Oulussa

Oulun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan perustetaan uusi hospitalistin lisäkoulutusohjelma.

Koulutus on kaksivuotinen. Näin sairaaloihin saadaan uudentyyppisiä lääkäreitä, jotka koordinoivat potilaan kokonaisvaltaista hoitoa.

Vastaavaa koulutusta ei ole muualla Suomessa eikä tiettävästi Pohjoismaissa tai muuallakaan Euroopassa.

-Erikoissairaanhoito on kehittynyt yhä pidemmälle, mutta samalla erikoislääkäreiden kokonaisnäkemys potilaan tilanteesta ja hoidosta on kaventunut. Me hoidamme erinomaisesti polven, sydämen, selän tai olkapään, mutta yhä pidemmälle viedyn erikoistumisen myötä meiltä on kadonnut laajempi kuva potilaan tilanteesta, perustelee koulutusta pehmytkudoskirurgian vastualuejohtaja **Heikki Wiik** Oulun yliopistollisesta sairaalasta.

Hospitalistikoulutuksen ideana on tehostaa osastopotilaan hoitoa ja vapauttaa erityisosaajia omiin tehtäviinsä, mutta ennen kaikkea parantaa hoidon laatua ja no-

peuttaa toipumista. Se myös todennäköisesti lisää asiakastytyvyyttä.

-OYS:ssa erityisesti kirurgian ja sisätautien osastoilla on tarvetta hospitalisteille. Potilaat ovat yhä useammin moniongelmaisia, ja lääkäriltä vaaditaan kokonaisvaltaisempaa näkemystä potilaan tilanteesta ja tarpeista. Leikkaamalla saamme yhden pulman ratkaistua, mutta hoidon, lääkityksen ja kuntoutuksen kannalta olisi tärkeää, että meillä olisi oma ammattilainen huolehtimassa potilaan hoitopolusta, Wiik sanoo.

KOKONAISHOIDOSTA VASTAAVAN lääkärin toimenkuva kehitettiin 1990-luvulla Yhdysvalloissa. Hospitalistien määrä on noussut USA:ssa viime vuosina nopeasti, ja nykyisin heitä arvioidaan olevan jo noin 50 000.

OYS:ssa hospitalistin toimenkuvaa määritellään jo. Yleislääketieteen erikoislääkäri **Kirsi Laitakari** vatsaelinkirurgiselta

osastolta 8 kehittää hospitalistin työnkuvaa yhdessä moniammatillisen ryhmän kanssa. Toimenkuvaan sisältyy osastopotilaan diagnostiikan, tilan seurannan, hoidon ja kotiutuksen koordinointi sekä perussairauksien hoidon yhteensovittaminen.

-Hospitalisti ei ole erillinen konsultointilääkäri, vaan hän yhdistää ja täydentää useiden erikoisalojen toimintoja ja hoitoa tarjoten näkemyksen kunkin potilaan kokonaishoitoon. Se sisältää myös kuntoutuksen ja jatkohoidon suunnittelua, Laitakari kertoo.

Uudesta ammattilaisesta on apua esimerkiksi silloin, kun potilaan leikkauskomplikaatioita halutaan ehkäistä, toipuminen ei etene tai lääkitys ei tehoa odotetusti.

-Koulutukseen otetaan mukaan myös tehohoidon ja tehovalvonnan osaamista, jotta hospitalisti pystyy tarvittaessa toimimaan akuutissa, kriittisessäkin tilanteessa, Laitakari toteaa.

Lääkkeet helposti verkosta kotiovelle

Verkkoapteekkien määrä jopa yli kaksinkertaistuu kuluvaan vuoden aikana. Lääkkeet saa kohta lähiapteekista kotiovelle jopa parissa tunnissa.

Teksti: KATARIINA HENTTONEN Kuva: APTEEKKARILIITTO

Apteekkariliiton hankepäällikkö ja proviisori **Iiro Salonen** kertoo, että vuoden 2019 aikana verkkoapteekkien määrä nousee yli kahteensataan. Verkkoapteekkien selkeä käyttöönotto tekee ostamisesta vaivatonta myös mobiililaitteilla. Kehitystyössä on hyödynnetty asiakastutkimuksia ja palvelumuotoilua. Verkkoapteekkien käyttöön on luvassa muitakin parannuksia.

– Moderni ja helppokäyttöinen palvelu mahdollistaa pienimmillekin apteekoille laadukkaan verkkoasioinnin kanavan. Yksi merkittävä parannus asiakkaalle tulee tämän vuoden aikana olemaan se, että reseptilääkkeitä voi hankkia myös toisen ihmisen puolesta.

– Tämä auttaa esimerkiksi alaikäisten lasten vanhempia ja omaishoitajia, jotka hoitavat perheenjäsentensä tai muiden läheistensä lääkeasioita. Verkkoasiointiin luodaan viranomaisten hyväksymä sähköinen valtuus, Salonen sanoo.

VERKKOAPTEEKIT TOIMITTAVAT lää-

keitä kotiinkuljetuksella. Erilaiset toimitustavat ovat mahdollisia paikkakunnasta riippumatta, sillä verkkokauppa on integroitu kaikkiin yleisiin palveluihin, kuten Schenkeriin, Matkahuoltoon ja Postiin. Apteekkariliiton kyselyjen mukaan lääkkeiden kotiinkuljetukset kiinnostavat yhä useampaa kuluttajaa. Kyselyn mukaan neljä viidestä on valmis ottamaan nopean kotiinkuljetuksen käyttöön.

Lisäksi kuluvaan vuoden aikana lääkkeet saa lähiapteekista kotiovelle jopa parissa tunnissa, aluksi tosin vain suurimissa kaupungeissa. Nopeaa apteekin lähialueen kotiinkuljetusta on nyt pilotoitu onnistuneesti Vantaalla ja Tampereella. Kun aika tilauksesta toimitukseen lyhenee, verkkoapteekin hyödyt kuluttajille kasvavat entisestään. Samoin noutoautomaatit, joita on jo useilla kymmenillä apteekoilla, laajentavat lääkkeiden saatavuutta ja helpottavat apteekkiasiointia.

Yksi verkkoapteekkien suuri hyöty on tuotetiedon laadun paraneminen.

– Maahantuoja ja valmistajat pääsevät päivittämään tietoja kaikkien verkkoapteekkien hyödynnettäväksi Apteekkariliiton lanseeraamaan uuden palvelun kautta, Salonen kertoo

IIRO SALOSEN mukaan verkkoapteekkien haasteet ovat erityisesti logistiikassa.

Kuljetuksessa on varmistettava, että lääkkeet eivät pääse jäätymään tai lämpenemään liikaa. Ja kun on kyse reseptivalmisteista, on tarkistettava myös vastaanottajan henkilöllisyys. Esimerkiksi nopeissa lähialueen kotiinkuljetuksissa nämä haasteet on ratkaistu siten, että paketit luovutetaan tilaajalle henkilökohtaisesti, ja vastaanottaja varmennetaan PIN-koodilla tai henkilöllisyystodistuksella. Jokaisen kuljetuksen lämpötilaa seurataan.

TIETTYJÄ RESEPTILÄÄKKEITÄ ei saa verkkoapteekista ollenkaan väärinkäytösten ehkäisemiseksi. Lisäksi joissain lääkkeissä on rajoitteita pakkauskoon mukaan.

Apteekkarin vastuu on tässäkin asiassa suuri.

– Apteekin verkkopalvelun välityksellä saa toimittaa pääasiassa keskushermostoon vaikuttavaa lääkevalmistetta (PKV-valmiste) enintään pienimmän pakkauskoon. Lisäksi ns. huumaavia lääkkeitä ei voi toimittaa lainkaan apteekin verkkopalvelun välityksellä. Myös apteekin verkkopalvelutoiminnan tulee tukea lääkkeiden järkevää käyttöä, Salonen opastaa.

Apteekkarin tulee seurata verkkopalvelun välityksellä myytävien lääkkeiden kulutusta, arvioida säännöllisesti lääkevalikoiman asianmukaisuutta sekä puuttua mahdollisiin väärinkäyttötilanteisiin.

Apteekariliiton teettämän tuoreen tutkimuksen mukaan verkkoasiointi apteekin kanssa kiinnostaa suomalaisia. Yli kolmasosa tutkimukseen osallistuneista pitää sitä tärkeänä palveluna.

– Suomalaisen apteekkiasioinnin painottuu kuitenkin edelleen apteekkikäynteihin, sillä vain viidesosa oli käyttänyt verkkoapteekkia. Digitaalinen palvelu on osa lähiapteekin asiakaspalvelua, Iiro Salonen sanoo.

Fimea ohjaa toimintaa

Lainsäädännön ja Lääkealan turvallisuuskeskus Fimean määräyksen mukaisesti apteekkari vastaa verkkopalvelun toiminnasta, tilojen, laitteiden ja välineiden asianmukaisuudesta, lääkkeiden asianmukaisesta kuljetuksesta asiakkaalle ja lääkevalikoimasta. Apteekin verkkopalvelu toteutetaan apteekin tiloissa.

Verkkoapteekissa esimerkiksi alaikäisten lasten vanhemmat ja omaishoitajat, voivat hoitaa sähköisellä valtuudella perheenjäsentensä tai muiden läheistensä lääkeseisioita.

lääkkäämmille tarpeellinen palvelu

Yhä iäkkäämmät ihmiset käyttävät digitaalisia palveluita ja heidän tarpeensa otetaan huomioon myös verkkoapteekin toiminnassa. Salosen mukaan verkkoapteekki voisi ollakin juuri heille tervetullut mahdollisuus.

lääkkäälle, esimerkiksi rollaattorin kassa liikkuvalla henkilölle, voisi olla merkittävä lisäarvo, jos lääkeneuvonta ja toimitukset pystyisi hoitamaan poistumatta kotoa. Apteekit tarjoavat tähän henkilökohtaista neuvontaa. Lääkitysturvallisuus ja neuvonta varmistetaan myös verkossa, jossa asiakasta palvelee sama tuttu asiantuntija kuin lähiapteekissakin. Alkuun neuvontaa hoidetaan puhelimitse, pian laajemmin myös chatin avulla.

–Esimerkiksi reseptilääkkeiden toimittamisen lakisääntöprosessiin kuuluu, että ennen lääkkeen toimittamista apteekki on henkilökohtaisesti yhteydessä asiakkaaseen, Apteekariliiton hankepäällikkö ja proviisori Iiro Salonen sanoo.

Lailliset apteekit ja verkkoapteekit löytyvät osoitteesta www.apteekki.fi.

Nopeaa lähialueen kotiinkuljetusta on pilotoitu onnistuneesti.

Layette on ilmainen sovellus

Ilmainen sovellus on ladattavissa Android- tai iOS -käyttöjärjestelmää käyttäviin mobiililaitteisiin, eli useimpiin älypuhelimiin ja tabletteihin.

Sovellus apuna raskaudessa ja pikkulapsiarjessa

Layette-sovellus kokoaa maailman parhaaksi valitun neuvolatiedon yhteen mobiilisovellukseen.

Teksti: KATARIINA HENTTONEN

Neuvolatiedon Layette-sovellus sisältää satoja artikkeleja, jotka pitävät sisällään tutkittua tietoa raskaudesta aina taa-peron ensimmäisiin ikävuosiin saakka. Layetten ”äiti”, perustaja ja toimitusjohtaja **Sini Havukainen** on ammatiltaan kättilö, joka on tehnyt vuosia töitä muun muassa vastasyntyneiden teho- ja tarkkailuosastolla, synnyttäneiden vuodeosastolla sekä synnytyssalissa.

– Raskausosion artikkeleissa voi seurata esimerkiksi sikiön kasvua viikko viikolta, tutustua raskaanaolevan ravintosuositukseen sekä synnytyksen ihmeelliseen maailmaan.

Lapsuusosiossa käsitellään imetystä, lapsen kehitystä, terveyttä ja kotihoito-ohjeita. Vanhemmuusosiossa esille pääsevät muun muassa parisuhde, kasvatus ja ensiapuvinkit.

– Myös isille on oma osio Layetessä, vaikka tuki kaikki artikkelit on tarkoitettu molemmille vanhemmille, Sini Havukainen kertoo.

Artikkelien lisäksi Layetessä on ajankohtaisia vinkkejä jakava News Feed, joka räätälöityy käyttäjänsä tarpeisiin ja esimerkiksi raskauden kestoon sopivaksi.

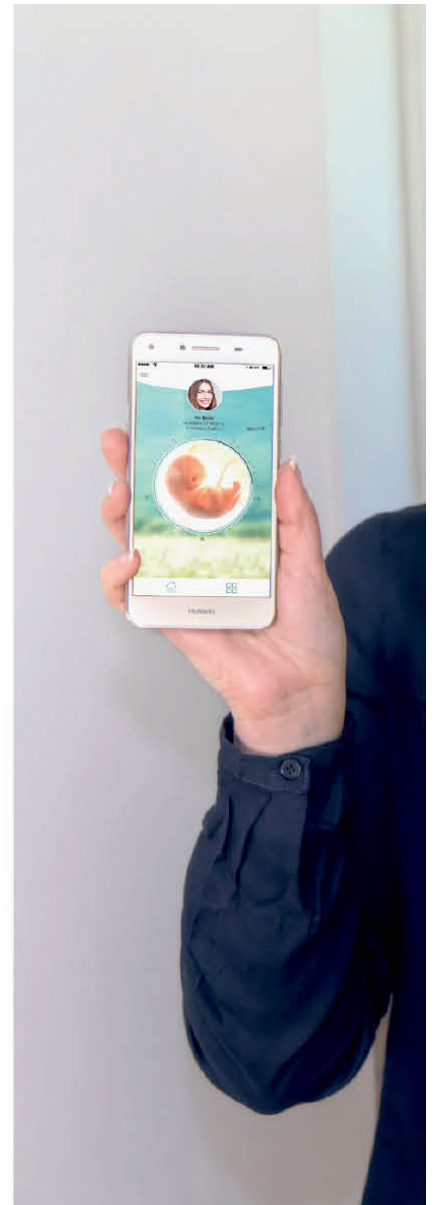
– News Feedissä on päivittäin vaihtu-

via vinkkejä juuri tietyille raskauspäivälle tai lapsen syntymän jälkeiselle ajalle, jolloin eri käyttäjät näkevät sisällön eri tavalla, riippuen raskauden kestosta sekä lasten iästä, Havukainen jatkaa.

HAVUKAINEN ON sovelluksen artikkelien pääkirjoittaja, mutta tekstiä tuotetaan tällä hetkellä myös yhteistyökumppanien kuten Sydänliiton, Diabetesliiton, Mannerheimin lastensuojeluliiton ja Parisuhdekeskus Katajan kanssa. Tietoa päivitetään jatkuvasti eli Layetten tieto on tutkittua ja ajankohtaista – ei huhupuheita, joihin netissä saattaa törmätä.

Usein esimerkiksi synnytyksestä saatua liikkuu aika hurjakin kuulopuheita, samoin imetyksestä kuulee virheellistä tietoa ja uskomuksia. Myös raskausajan ravintoa usein arvuutellaan, että mitä nyt saikaan raskaana ollessa syödä.

– Seuraamme aktiivisesti uusia ohjeita, sekä olemme läsnä muun muassa Neuvolapäivillä ja Imetysseminaarissa. Julkaisemme uusia versioita usean keran vuodessa, jolloin päivitämme uutta tekstisisältöä. Samalla saamme julkais-tua uusia toimintoja Layetteen, Havukainen kertoo.

Sini Havukaisen kehittämä Layette-sovellus kokoaa yhteen neuvolatiedon ja on saatavilla suomeksi, englanniksi ja japaniksi. Kutsu kävi myös Japanin terveysministeriön kertomaan sovelluksesta ja neuvolatiedosta.

News Feedissä on päivittäin vaihtuvia vinkkejä eri raskauden vaiheisiin.

Suomessa joka neljäs äiti käyttää, nyt kasvussa merkittäväksi vientituotteeksi

Layette julkaistiin Suomessa vuosi sitten. Tällä hetkellä sitä on ladattu yli 15 000 kertaa, eli joka neljäs raskaana oleva käyttää sitä. Latauksia tulee jatkuvasti lisää ja palaute on ollut hyvää. Havukaiselle on kuitenkin tärkeää jakaa suomalaista neuvolaosaamista ympäri maailmaa.

– Muutimme Kaliforniaan Piilaaksoon mieheni työkomennukselle ja siellä heräsi ajatus yrittäjyydestä. Suomessa on maailman pienin äiti- ja lapsikuolleisuus, Suomi on tutkitusti maailman paras maa olla äiti ja neuvolajärjestelmä on täältä kotoisin.

Layetteen avulla perheet saavat ensiluokkaista neuvolaosaamista eri puolella maailmaa. Suomalaista koulutusta viedään ulkomaille 350 miljoonan euron edestä vuodessa.

–Haluamme tehdä myös neuvolatiedosta merkittävän vientituotteen, Havukainen kertoo.

Sovellus on saatavilla tällä hetkellä suomeksi, englanniksi ja japaniksi, mutta japaninkielistä versiota ei ole vielä ladattavissa. Hänen mukaansa sovellus käännetään myös ruotsiksi heti, kun rahoitus antaa myöten.

– Japanissa ollaan ottamassa suomalaisen neuvolajärjestelmään pohjautuvaa neuvolajärjestelmää käyttöön. Ensimmäiset 300 neuvolaa on jo avattu ja vuoteen 2020 mennessä Japanissa pitäisi olla koko maan kattava neuvolajärjestelmä käytössä.

Layette sai kutsun Japanin terveysministeriöstä tulla kertomaan, miten voisimme olla osana heidän uudistuvaa neuvolajärjestelmäänsä.

+ Työaika
enemmän
potilaan
kohtaamiseen.

Rutiinityöt halutaan robotille

Ohjelmistorobotiikka
edellyttää
sairaalalta toimivia
työprosesseja.

Teksti: MAIJU KORHONEN Kuva: KYS

Kuopion yliopistollisessa sairaalassa selvitetään alkuvuodesta 2019 mahdollisuuksia ohjelmistorobotiikan käyttöön. Aluksi sitä on suunniteltu kokeiltavan taloushallinnossa ja vastaanotossa, mutta myöhemmin sitä tultaneen käyttämään myös ajanvarauksen ja läheteiden kirjoittamisen apuna.

– Parhaillaan käynnissä olevan, kolme kuukautta kestävä selvityksen tavoitteena on kertoa, missä kaikkialla ohjelmistorobotiikkaa voitaisiin käyttää hyödyksi.

Työryhmän huomio kiinnittyy siihen, mitä toistuvia ja tarkkuutta vaativia rutiineja kullakin osastolla on, sanoo KYSin tietohallintopäällikkö **Kirsi-Marja Remes**.

OHJELMISTOROBOTIIKALLA VOIDAAN tehdä hyvin rutiininomaista työtä, joka on toistuvaa ja muistiin perustuvaa työtä. Remesin mukaan kyse ei ole niinkään kustannussäästöistä, vaan tämän avulla halutaan järjestellä töitä siten, ettei työaika kulusi rutiinityöhön, vaan sitä jäisi enem-

KYSin tietohallintopäällikkö Kirsi-Marja Remes kuvaa ohjelmistorobottia digitaaliseksi työntekijäksi, jolle annetaan yksityiskohtainen toimintaohje samanlaisena toistuvan rutiinitehtävän hoitamista varten.

Robotti voisi hoitaa ajanvarauksen

Ajanvaraus olisi mahdollista ainakin osittain jättää ohjelmistorobotiikan tehtäväksi.

– Sovituilla kriteereillä vastaanotetun ajanvarauksen pohjalta robotti pystyy varaamaan asiakkaalle automaattisesti kaikki ne ajat, joita hän tulevaa hoitoprosessiaan varten tarvitsee.

Käytännössä se tarkoittaisi sitä, että robotti voitaisiin ohjelmoida antamaan asiakkaalle ensin radiologinen aika röntgenkuvaa varten, seuraavaksi ohjeistaa hänet menemään laboratorioon verikokeisiin, sieltä hakeutumaan hoitajan luokse ja lopulta lääkärin vastaanotolle.

män potilaan kohtaamiseen. Käytännössä automatisaation mahdollisuudet selvitetään haastattelemalla palvelukeskusten vastaavia ja muita työntekijöitä.

– Alun perin robotiikkaa suunniteltiin käytettävän myös patologian osaston työn apuna, mutta sittemmin osaston omaa järjestelmää on pystytty kehittämään niin, ettei ohjelmistorobotiikan käyttöönotto ole ollut enää tarpeen.

OHJELMISTOROBOTIIKKA SUUNNITELLAAN kokeiltavaksi ensi alkuun KYSin taloushallinnossa, missä se voisi auttaa muun muassa ostolaskujen tarkastamisen kanssa.

– Etenkin useamman yksikön yhteiset ostolaskut voisivat olla hyvä kohde. Robotti voisi ottaa laskun automaattisesti käsitteilyyn, katsoa siitä niiden yksiköiden tiedot,

jotka laskuun ovat osallisina ja lähettää sen sitten hyväksyttäväksi oikealle henkilölle. Toinen käyttökohde robotille voisi olla sopimukseen perustuva määrämuotoinen laskutus, joka on aina samansuuruinen.

– Robotti voitaisiin ohjelmoida tunnistamaan tietty lasku, mistä se antaa Excel-taulukolle tiedon siitä, mitä kohtia laskusta tulee tarkastaa ja tarkastuksen jälkeen hyväksyä lasku maksua varten.

Alussa robotti ei tulisi omatoimisesti maksamaan laskuja, mutta tulevaisuudessa sekin voi olla mahdollista. Sitä varten robotti tarvitsisi hallintamallin, joka antaisi sille oikeudet toimia itsenäisesti. Jos laskusta löytyisi virhe tai poikkeama, se menisi henkilötyöksi.

KYSIN KOKOISESSA sairaalassa käyttökohteita ohjelmistorobotiikalle olisi monia

mutakin, mutta mikään niistä ei hyödy robotiikan tarjoamasta automatisaatiosta, jos pohjatyö ei ole kunnossa. Remesin mukaan ensin tulee korjata sairaalan oma työprosessi, ja vasta sen jälkeen siihen voidaan liittää robotiikkaa. Robotti ei toimi, jos ohjeistus ei ole kunnossa.

– Yksi ohjelmistorobotiikan eduista on se, että se poistaa inhimillisen virheen mahdollisuuden, mutta se tekee sen vain, jos sille on annettu vaadittavat edellytykset toimia. Robotiikka on herättänyt kiinnostusta, mutta toisaalta se on aiheuttanut myös huolta työntekijöiden keskuudessa.

– Monesti kustannussäästöistä puhuttaessa pelätään oman työpaikan puolesta, mutta siitä ei ole nyt huolta. Tilanne on pikemminkin se, että meidän pitäisi saada riittämään työntekijät jo olemassa olevaa työtä varten.

Ison hintalapun hankinta Varsinais-Suomeen

Sairaanhoitopiiri valmistautuu mittavaan tietojärjestelmien uudistamishankkeeseen.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri suunnittelee alueensa asiakas- ja potilastietojärjestelmien vaihtoa laajassa yhteistyössä useiden muiden maakuntien kanssa. Tarkoitus on korvata yhteisellä järjestelmällä sekä piirin omat että Varsinais-Suomen perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen käyttämät noin 45 erillistä asiakas- ja potilastietojärjestelmää.

Hanketta sairaanhoitopiirin hallitukselle esitelleen johtajaylilääkäri **Mikko Pietilän** mukaan uuden järjestelmän hankinta on niin iso projekti, että nopeimmillaankin sen tuotantokäyttö voi alkaa vasta vuonna 2023.

Tarkkaa hintalappua ei hankkeelle vielä ole, mutta joka tapauksessa puhutaan

kymmenistä miljoonista euroista.

Koska hankinta koskee koko maakuntaa, olisi perusteltua toteuttaa se sairaanhoitopiirin investointina. Hankinta- ja rakentamisvaiheen investointikustannuksiin on varauduttu jo sairaanhoitopiirin voimassa olevassa taloussuunnitelmassa, Pietilä kertoi.

Hankintaa valmistellaan vuonna 2018 perustetun Una Oy:n johdolla kiinteässä yhteistyössä muiden hankkeeseen osallistuvien maakuntien kanssa. Una on jo julkaissut potentiaalisille toimittajille osoitetun tietopyynnön markkinatilanteen kartoittamiseksi.

Pietilä arvioi, että todennäköisesti mukaan lähtevät ainakin yliopistolli-

set sairaanhoitopiirit lukuun ottamatta Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriä, joka on juuri uusinnut järjestelmänsä Apotti-hankkeessa. Kiinnostusta on myös muissa sairaanhoitopiireissä ja suurimmissa kaupungeissa, kuten Turussa. Pirkanmaan sairaanhoitopiiri päätti hankkeeseen osallistumisesta 21.1.2019 ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri 28.1.2019.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin hallitus päätti 29.1.2019 esityksen mukaisesti, että piiri osallistuu hankkeen kilpailutuksen valmisteluun sekä pyytää alueensa kunnilta ja sote-kuntayhtymiltä valtuutuksen toteuttaa hankintaprosessi niiden puolesta.

JO YLI 5 000 SYÖPÄPOTILASTA KÄYTTÄÄ MOBIILISEURANTAA

Kun sairaalassa on käytössä Mylabin mobiiliseurantapalvelu, potilas voi saada laboratoriotulokset ja hoito-ohjeet jo samana päivänä kännykkään. Tyksissä potilaat ovat olleet hyvin tyytyväisiä palveluun.

Eturauhassyöpä on miesten yleisin syöpä, johon sairastuu Suomessa noin 5 000 miestä vuosittain. Jos syöpä on paikallinen, se voidaan usein hoitaa parantavasti joko leikkauksella tai sädehoidolla. Hoitojen jälkeen potilas käy säännöllisesti laboratoriotutkimuksissa, joissa mitataan veren PSA-pitoisuus. Jos PSA äkillisesti nousee, se voi kertoa syövän uusiutumisesta.

Tamperelainen terveydenhuollon ohjelmistoyhtiö Mylab Oy tarjoaa asiakkailleen My+ care PSA -palvelua, joka välittää PSA-seurantatulokset ja niiden tulkin jo samana päivänä laboratoriotutkimuksen jälkeen tekstiviestinä potilaan kännykkään. Vastaava palvelu on käytössä myös esimerkiksi suolistosyöpäpotilailla, jotka käyvät säännöllisissä CEA-kasvainmerkkiaineen mittauksissa.

- Mobiiliseurantapalvelua voidaan helposti laajentaa myös muihin potilasryhmiin, jotka tarvitsevat säännöllistä laboratorioseurantaa, kertoo My+ care -palveluperheen tuotepäällikkö **Tiina Mäkinen** Mylabilta.

Mylabin myyntipäällikkö Aki Ala-Salomäki, My+ care palveluperheen tuotepäällikkö Tiina Mäkinen ja ohjelmistoasiantuntija Sebastian Liius kuulevat mielellään ideoita, millaiset uudet tekstiviestipalvelut voisivat hyödyttää laboratorion tai hoitoyksikön arkea.

Potilaat saavat tiedon nopeammin

Urologian vastualuejohtaja, ylilääkäri **Peter Boström** Turun yliopistollisesta keskussairaalaasta kertoo, että eturauhassyöpäpotilaat ovat olleet hyvin tyytyväisiä palveluun.

- Potilaat saavat tiedon laboratoriomittauksesta huomattavasti aiempaa nopeammin. Mobiiliseuranta vähentää potilaan tarpeettomia käyntejä sairaalassa ja säästää hoitohenkilöstön työaikaa niihin tapauksiin, joissa potilaat tarvitsevat henkilökohtaista ohjausta tai hoitoa, hän kiteyttää.

Jos PSA-arvo on kohonnut, järjestelmä välittää hälytysviestin urologiselle sairaanhoitajalle, joka kutsuu potilaan jatkotutkimuksiin. Potilas saa tekstiviestinä tiedon, että häneen otetaan pian hoitoyksiköstä yhteyttä. Hälytysraja voidaan määrittää jokaiselle potilaalle yksilöllisesti.

- Mobiiliseuranta sopii niille eturauhassyöpäpotilaille, joilla ei ole hoitojen jälkeen merkkejä syövästä ja joilla toteutetaan vain PSA-seurantaa. Se sopii myös osalle potilaista, jotka ovat lääkehoidossa, Boström kertoo.

Aivan kaikille mobiiliseuranta ei sovi: jos syöpää seurataan tai hoidetaan aktiivisesti tai potilaalla on hoidon aiheuttamia haittoja, tarvitaan fyysisiä käyntejä hoitavan lääkärin tai hoitajan luona.

Mukana Tyks, HYKS ja Eksote

Mylabin mobiiliseurantapalvelu otettiin Tyksissä käyttöön vuonna 2017, ja nyt sen piirissä on jo yli 500 eturauhassyöpäpotilasta. Lisäksi vastaava palvelua käyttää lähes sata Tyksin suolistosyöpäpotilasta.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä palvelua on käytetty jo pitempään, ja siellä se kattaa lähes 4 500 eturauhassyöpäpotilasta. Uusimpana mukaan on tullut Eksote, jossa noin 70 potilasta on nyt PSA-mobiiliseurannassa.

Palveluihin voidaan liittää myös muistutus kontrollissa käynnistä. Järjestelmä ei kuitenkaan lähetä muistutusta, jos potilas on jo käynyt kontrollissa.

- Esimerkiksi syöpäpotilas ei sen vuoksi turhaan pelästy, että hänen pitäisi hakeutua uudestaan laboratoriotutkimuksiin, Tiina Mäkinen huomauttaa.

Lisätietoa: www.mylab.fi

Uutta Terveys ja
talous –lehdessä!

Lukijan palsta

Julkaisemme lukijoidemme kommentteja lehden kirjoituksiin tai muihin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin.

Kirjoita mielipiteesi lyhyesti ja napakasti, maksimissaan voit kirjoittaa 2000 merkin kirjoituksen.

Kirjoitusten on oltavat lakien ja hyvien tapojen mukaisia. Liitä kirjoitukseesi nimesi ja tittelisi. Voit laittaa meille myös kuvasi. Emme julkaise nimettömiä kirjoituksia. Kirjoituksista ei makseta palkkiota.

Lähetä mielipidekirjoitus osoitteeseen
jaana.larsson@kamua.fi

Terveys&Talous
Kätevästi
verkossa!
terveysjatalous.fi

TERVEYSALAN AMMATTILEHTI
Terveys&Talous
1-2019

Silmäasema aloitti näöntarkastusten tallentamisen Kantaan

Silmäasema on viime syksystä lähtien tallentanut liikkeissään tehtyjen näöntutkimusten tiedot myös kansalliseen Kanta-palveluun.

Suomen optikkoliikkeissä päivittäin tehtyjen tuhansien näöntarkastusten tiedot ovat perinteisesti jääneet vain liikkeiden ja heidän asiakkaidensa omaan käyttöön. Näköön ja silmien terveyteen liittyvät tiedot ovat Kanta-palveluissa asiakkaan suostumuksella täysin uudella tavalla terveydenhuollon asiantuntijoiden käytettävissä ja asiakkaiden itse seurattavissa Omakanta.fi-palvelussa.

Tietojen tallentaminen Kantaan tukee kokonaisvaltaisesti terveyden seurantaa ja ylläpitämistä. Optikon tekemän näöntutkimuksen tiedot ja mahdolliset silmäsairauksiin liittyvät riskitekijät tai varhaiset oireet ovat aikaisemmin voineet helposti jäädä yhden optikkoliiketoimijan tai vain henkilön itsensä seurantaan. Tällaisessa tilanteessa hitaasti kehittyvät silmäsairaudet voivat jäädä alkuvaiheessa liian vähä-

selle huomiolle esimerkiksi optikon vaihtumisen johdosta.

– Samat tiedot ovat henkilön suostumuksella myös yksityisen ja julkisen terveydenhuollon käytettävissä. Tämä parantaa diagnoosien, hoitosuunnitelmien ja hoidon laatua ja lisää ihmisen näkemiseen perustuvaa elämänlaatua lyhyellä ja pidemmällä tähtäimellä, kertoo aluejohtaja ja johtava optikko **Hemmo Salo** Silmäasemasta.

Kanta-palveluilla huippuvuosi 2018

Vuosi 2018 oli Kanta-palveluille kasvun vuosi. Omakantaan kirjauduttiin vuonna 2018 lähes 17 miljoonaa kertaa ja sitä on käyttänyt palvelun olemassaoloaikana kaikkiaan lähes 2,8 miljoonaa eri henkilöä. Omakanta.fi on palvelu, jossa jokainen suomalainen voi tarkistaa omat terveystietonsa.

Kanta-palvelujen käyttäjiä ovat kansalaiset, apteekit, terveydenhuolto ja sosiaalihuolto. Palvelujen ansiosta asiakkaan tiedot ovat aina ja ajantasaisina käytettävissä hoitotilanteessa.

– Tekoäly ja robotiikka eivät poista sosiaali- ja terveydenhuollon vanhentuneiden tietojärjestelmien puutteita, mutta Kanta-palveluiden käyttöönotto on merkittävä kehitysaskel, sanoo Oy Abilita Ab:n myyntijohtaja Frej Salmela. Abilita on kuntasektoriin erikoistunut ohjelmistotalo 35 vuoden kokemuksella. ”Osaamme asiamme, meillä on hyvät tietojärjestelmäratkaisut, resursseja projekteihin ja pystymme yhteistyössä Kelan, THL:n ja eri ministeriöiden kanssa kehittämään järjestelmäratkaisumme vastaamaan kansallisia tarpeita ja suosituksia.”

Myös sosiaalihuollon tiedot kerätään yhteiseen arkistoon

Kanta-palvelut auttaa pääsemään irti kunta- ja aluekohtaisista rajoituksista.

Teksti: MAUU KORHONEN Kuvat: OY ABILITA AB

Parhaillaan käynnissä olevaan sosiaali- huollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen toimeenpanohankkeeseen sisältyvä sosiaalihuollon Kanta-palvelujen kehittäminen on jo pitkällä. Hankkeen myötä sosiaalihuolto saa käyttöönsä Kanta-palvelut, johon sisältyy sosiaalihuollon asiakastiedon arkisto ja kansalaisen verkkopalvelu Omakanta.

Arkisto otetaan käyttöön vaiheittain vuosien 2018–2020 välisenä aikana.

– Tietojen yhteenkerääminen on ensimmäinen iso askel kohti uutta SOTE- ja maakuntauudistusta, sanoo Oy Abilita Ab:n myyntijohtaja Frej Salmela.

Kun kaikki sosiaalihuollon tiedot siirretään Kanta-arkistoon, niin kaikki maakunnan asiakas- ja potilastiedot löytyvät yhdestä paikasta. Sen myötä asiakastieto on paremmin asiakkaan ja työntekijöiden saatavilla. Lisäksi se auttaa pääsemään irti kunta- ja aluekohtaisista rajoituksista.

KANTA-PALVELUT NÄYTTELEVÄT kokonaiskuvassa tällä hetkellä isoa roolia, sillä se yhdistää niin terveydenhuollon potilastietoja kuin sosiaalihuollon asiakastietoja. Tämä on iso edistysaskel oikeaan suuntaan, sillä aikaisemmin sosiaalihuollon asiakas- ja terveydenhuollon potilastiedot ovat ol-

leet erillään, ja hoitohenkilökunta on nähnyt kokonaisuudesta vain toisen puolen.

– Tämä on ollut todella iso ongelma Suomessa jo kauan aikaa. Kanta-palvelut on vastaus tähän ongelmaan, koska nyt tiedot sijaitsevat kansallisessa yhtenäisessä arkistossa, josta ne voidaan hakea ja lukea.

– Tätä ongelmaa varten ei ole enää tarvittava haikailla yhtenäisen laajan tietojärjestelmän perään. Kanta-palvelut ovat myös tärkeässä osassa sujuvan siirtoon maakuntauudistuksen mukaiseen toimintamalliin edellyttäen tietysti, että tiedot siirretään Kantaan, Salmela sanoo.

SOSIAALIHUOLLON KANTA-PROJEKTI on ollut laaja monivuotinen kehityshanke. Johtavat sosiaalihuollon järjestelmätoimittajat ryhtyivät sanoista tekoihin kehittämään järjestelmäratkaisunsa Kanta-yhteensopiviksi, ja loppuvaiheessa olikin kisa pystyssä siitä, kuka ensimmäisenä liittää järjestelmänsä Kantaan.

– Vaasan kaupunki lähti tuotantoon Abilitan kanssa toukokuussa 2018.

ABILITAN SOSIAALIHUOLLON asiakastietojärjestelmä on joustava ratkaisu, ja lisäksi se oli pitkälti tietorakenteeltaan jo Kanta-yhteensopiva. Salmela sanookin,

että tämän vuoksi sosiaalihuollon Kanta-hanke onnistui hyvin.

– Tämän ja hyvin tehdyn projektityön ansiosta pystyimme toteuttamaan Kanta-palvelut suunnitelmien mukaisesti. Meidän etumme palveluntarjoajana oli, että pystyimme toteuttamaan ainoana toimittajana samalla sekä vanhojen tietojen että uusien siirron Kantaan.

TERVEYDEN JA hyvinvoinnin laitoksen ja Kelan kanssa tehty yhteistyö sujui Salmelan mukaan todella hyvin.

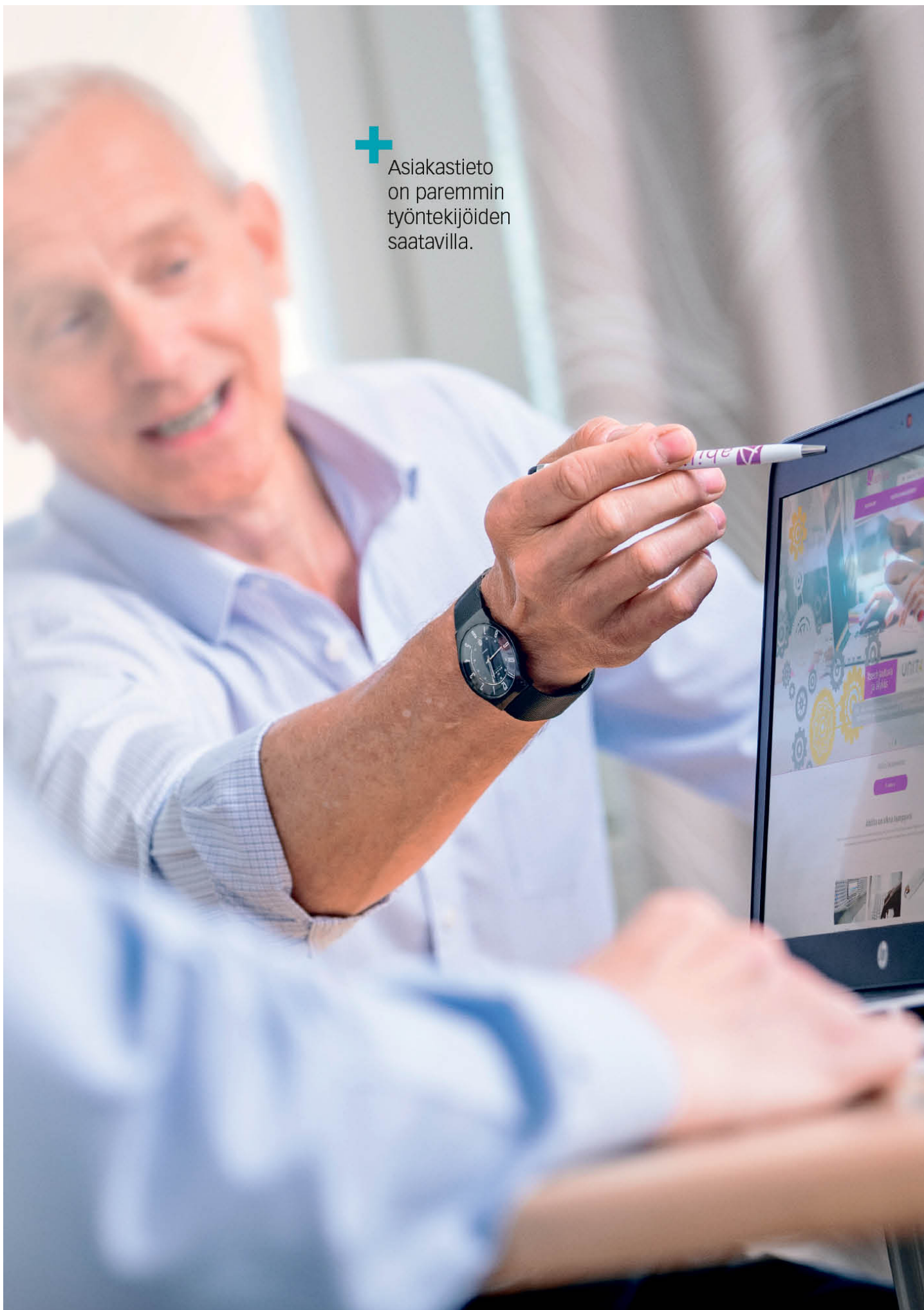
– Iso kiitos heille tästä, kuten myös Vaasan projektihenkilöille jotka ahersivat sitoutuneesti. Tämän hankkeen myötä näytimme, että Kanta-kehityshanke onnistuu, kun se on fiksusti suunniteltu ja hankkeessa on mukana osaavia ja sitoutuneita resursseja.

Salmela toivoo, että muut toimittajat seuraavat perässä ja mahdollistavat myös vanhojen tietojen siirron Kantaan, koska ilman niitä hoitotyö alkaisi SOTE-uudistuksen jälkeen kuin puhtaalta pöydältä.

– Olemme aiemmin onnistuneesti konvertoineet tietoja muiden toimittajien järjestelmistä sosiaalihuollon ratkaisuumme. Konvertoimalla tiedot järjestelmäämme ja rikastamalla niitä oikein voimme siirtää kaiken tiedon eteenpäin Kantaan.

Asiakastieto
on paremmin
työntekijöiden
saatavilla.

Asiakas voi vaikuttaa sote-palvelujen sisältöön ja päättää, mistä hankkii asiakassuunnitelmaan kuuluvat palvelunsa.

Henkilökohtaista budjettia on kokeiltu ja näin se meni

Eri puolilla Suomea on käynnissä kokeiluja, joissa asiakkaat voivat valita sosiaali- ja terveystalvuuja henkilökohtaisen budjetin avulla.

Henkilökohtainen budjetti on tapa lisätä asiakkaan osallisuutta: asiakas voi vaikuttaa sote-palvelujen sisältöön ja päättää, mistä hankkii asiakassuunnitelmaan kuuluvat palvelunsa. Kokeiluissa henkilökohtaisen budjetin käyttöä testataan nykyisen palvelusetelilainsäädännön mukaisesti.

Näin kerätään oppeja valinnanvapausmallin jatkokehittämiseen.

Henkilökohtaisen budjetin käyttöä on testattu valinnanvapauden palvelusetelikokeilussa osana Palvelut asiakaslähtöisiksi -kärkihanketta, joka on ollut käynnissä vuosina 2016-2018. Valinnanvapauden

eri muotoja testaavat palvelusetelikokeilut jatkuvat myös tänä vuonna erillisrahoituksella. Kokeilut voivat jatkua lokakuuhun 2019 asti.

Kokeilujen arviointi toteutettiin lyhyen jakson aikana, mutta sen perusteella voidaan tehdä jo joitakin johtopäätöksiä:

1

Henkilökohtaisen budjetin käyttöä kokeilleet asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä.

He ovat löytäneet tarpeisiinsa sopivat palvelut ja palveluntuottajat. Kokeilussa on luotu toimintamalli, jossa asiakkaan tarpeet korostuvat ja palvelutarvetta tarkastellaan kokonaisuutena. Asiakas osallistuu vahvasti palvelujen suunnitteluun.

2

Asiakkaita on ollut vaikeaa saada kokeilemaan henkilökohtaisen budjetin käyttöä.

Kyse on suuresta toimintatavan muutoksesta, mikä ei tapahdu hetkessä. Yleisin yksittäinen syy kieltäytyä henkilökohtaisesta budjetista on ollut se, että asiakas on tyytyväinen nykyisiin palveluihinsa.

3

Työntekijöiden viestintätaidot ovat kehittyneet.

Kokeilun edetessä palveluohjaajat ovat oppineet kertomaan valinnanvapauden mahdollisuuksista asiakkaalle selkeämmin ja perustellummin.

4

Palveluista on tarjottava vertailukelpoista tietoa.

Asiakas tarvitsee tietoa, jotta hän voi vertailla itsenäisesti palveluntuottajia. Tietojen on oltava helposti löydettävissä ja tietojärjestelmiä on kehitettävä tukemaan tätä. Myös asiakkaan palveluohjaajan on tunnettava alueen palveluntuottajat ja niiden tarjoamat palvelut, jotta hän voi antaa asiakkaalle tietoa valintojen tueksi.

5

Palveluohjaajien yhteistyö palveluntuottajien kanssa on lisääntynyt.

Palveluohjaajat ovat suunnitelleet asiakkaiden tarvitsemia palveluja ja palvelukokonaisuuksia yhdessä palveluntuottajien kanssa. Palveluohjaajien tietoisuus alueen palveluista ja palveluntuottajista on kasvanut.

6

Työntekijät ovat paremmin perillä palvelujen kustannuksista.

Palveluohjaajat ovat oppineet hyödyntämään palveluverkkoa tehokkaammin ja heidän tietoisuutensa asiakkaan palvelupolun kustannuksista on lisääntynyt. Myönnetty budjetit ovat olleet melko pieniä ja kustannuksiltaan samaa luokkaa kuin asiakkaan palvelujen kustannukset ennen kokeilua.

7

Henkilökohtaisen budjetin käyttö ei todennäköisesti ole vaikuttanut asiakaskohtaisiin kustannuksiin, kun niitä verrataan palvelujen tuottamiseen julkisina palveluina.

Jos henkilökohtaisen budjetin palveluvalikoimaa laajennetaan, tuottajien kehittämät uudet palvelut saattavat pitkällä aikavälillä synnyttää uusia palvelutarpeita, kun asiakkaiden tietoisuus lisääntyy. Kustannusvaikutuksia on seurattava ja arvioitava.

8

Palvelujen vaikuttavuutta on pyritty mittaamaan, mutta menetelmät sopivat paremmin pidemmän aikavälin tarkasteluun.

Palvelujen vaikuttavuutta ei voitu todentaa luotettavasti arviointiaineiston perusteella vielä tässä hankkeen vaiheessa.

Henkilökohtaisen budjetin kokeiluhankkeet

- eOhjat-hanke (Eksote)
- Henkilökohtaisen budjetin kokeilu Pohjanmaalla (Vaasan kaupunki)
- Ihminen edellä – valinnanvapauskokeilu (Ylä-Savon sote-kuntayhtymä)
- Kainuun palvelusetelikokeilu – henkilökohtainen budjetti HB (Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä)
- SiVa-hanke (Siun Sote)
- Uudenmaan alueellinen valinnanvapauskokeilu (Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä)

TUOTEUUTISET

Uusi työhyvinvoinnin seurantapalvelu työntekijälle, lääkärille ja henkilöstöhallinnolle

CGI Zensen avulla työntekijä ja hänen työterveyslääkäriinsä saavat aiempaa tarkemman kuvan henkilön työhyvinvoinnista.

IT-palveluyhtiö CGI on kehittänyt uudenlaisen palvelun työhyvinvoinnin edistämiseen ja työpahoinvoinnin ennaltaehkäisyyn. Henkilöstöhallinnolle uusi palvelu tuottaa kokonaiskuvan eri toimipisteiden ja tiimien osalta, mikä mahdollistaa työhyvinvointia edistävien toimenpiteiden kohdentamisen aiempaa paremmin.

–Zense-palvelussa seurataan henkilöstön aktiivisuutta ja lepoa, sykettä ja unen laatua. Henkistä hyvinvointia seurataan tunnetilan päivittäisellä luotaamisella. Yhdistettynä muihin työterveystietoihin saadaan kattavampi kokonaiskuva työhyvinvoinnista ja sen trendistä – yksilö, tiimi ja yritytasolla, avaa CGI:n asiantuntijoi-

jalääkäri **Heikki Aatola** uuden palvelun sisältöä.

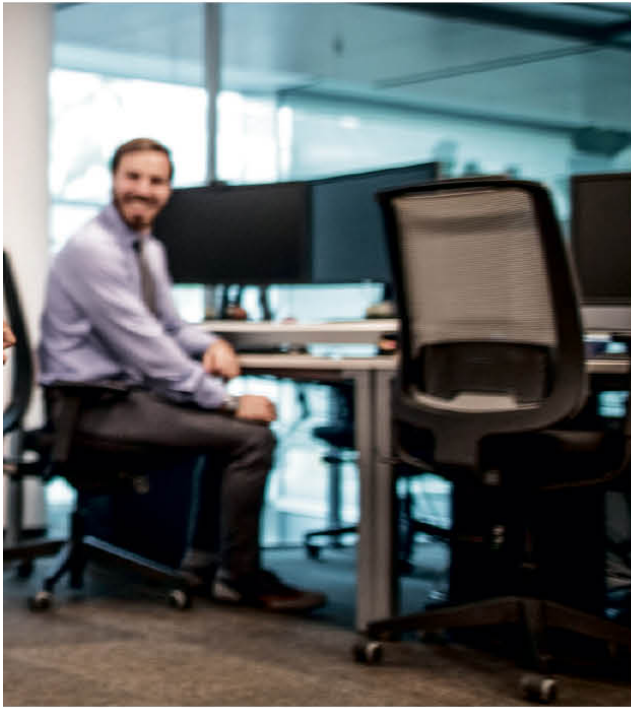
Palvelu kokoaa rannekeiden lähettämän mittaustiedon sekä käyttäjien syöttämät tunnetilatiedot. Työntekijän lisäksi työterveyshuolto näkee työntekijän tilanteen sekä trendin, mikä tekee Zensestä työkalun personoidumpaan ja ennaltaehkäisevämpään hoitoon. Zensen keräämä tieto mahdollistaa myös asiakastapaamisen etähoitamisen aiempaa paremmin ja turvallisemmin.

TERVEYDENHUOLLON TIETOTEKNIKKAAN erikoistunut Aatola muistuttaa, että ennaltaehkäisy jo kauan sitten todettu kannattavammaksi kuin sairauden hoito. Ennaltaehkäisy kuitenkin tarvitsee pohjakeen vankkaa dataa pitkältä ajalta.

–Työkyvyn määrittelyssä avaintekijöi-

tä on viisi: motivaatio, osaaminen, johtaminen, lähipiri ja terveys. Jos keskitymme vain terveyteen, ikkuna työntekijän reaalimaailmaan on äärimäisen pieni. Zense kerryttää havaintoketjua, joka mahdollistaa pätevempien johtopäätösten tekemisen työhyvinvoinnin todellisesta tilasta, Aatola tiivistää.

HENKILÖSTÖHALLINNOLLE ZENSE kokoaa tiedot ryhmätason havainnollisina graafeina. Niistä saa yhdellä silmäyksellä käsityksen organisaation hyvinvointitilanteesta ja siinä tapahtuneista muutoksista. Zensen hyvinvointianalytiikka paljastaa hälyttävät signaalit, joiden perusteella henkilöstöhallinto voi aloittaa tarvittavat mahdolliset hoitotoimenpiteet ja jatkopolut esimerkiksi työntekijöiden ylirasituksen ehkäisemiseksi.

Martelan henkilöstö raportoi positiivisista vaikutuksista

Yksi Zense-palvelun ensimmäisistä käyttäjistä on Martela. Jopa 86 prosenttia Martelan osallistujista koki, että Zensellä on positiivinen vaikutus heidän elämäänsä. 93 prosenttia osallistujista suhtautui luottavaisesti hyvinvointitiedon jakamiseen työterveyshuollon kanssa.

Martelalle tulokset osoittivat, että työterveyshuollon ohjaaminen yksilölliseen mittaritietoon pohjautuvan datan avulla kannattaa. Pilotin lopuksi tehty työterveyskysely paljasti sekä merkittäviä positiivisia muutoksia että paikallaan pysyneitä ongelmakohtia, joihin osataan datan ansiosta puuttua nyt tarkemmin ja tarkemmin.

CGI Zense -kokonaisuuteen kuuluu pilvipohjainen palvelualusta, mobiilisovellus sekä aktiivisuusranneke. Järjestelmä on yhteensopiva muun muassa Garminin rannekkeiden kanssa.

Chat käyttöön diabetes- ja tartuntatautivastaanotoilla

Chat-palvelujen tarjonta Turun kaupungin sosiaali- ja terveyspalveluissa laajenee. Nyt chatin on ottanut käyttöön diabetesvastaanotto ja maaliskuun alussa mukaan liittyy tartuntatautien vastaanotto sekä matkailijoiden rokotusneuvonta. Vastaanotoilla otetaan kokeilukäyttöön MunKlinikka-chat.

–Diabetes-chat on tarkoitettu diabetesvastaanoton asiakkaille hoidon tukiväyläksi, esimerkiksi lääkityksen seurannan tueksi. Tartuntatautien chat auttaa esimerkiksi riskityötä tekevien salmonellaselvityksiin liittyvissä asioissa, matkailijoiden rokotuksissa ja matkailuterveyteen liittyvissä kysymyksissä, ylilääkäri **Suvi Vainiomäki** kertoo.

MunKlinikka-chatissa asiakas voi asioida anonyymisti tai halutessaan tunnistautuneena. Chat-palvelua pääsee käyttämään turku.fi-sivuilta. Jos asian hoitaminen vaatii asiakkaan terveystietoja, häntä pyydetään tunnistautumaan järjestelmään esimerkiksi pankkitunnuksilla. Asiakkaan kysymyksiin vastaa ensimmäinen vapaana oleva ammattilainen. Chatissa pystyy lähettämään myös liitteitä, esimerkiksi kuvan diabeetikon sokeriseurannasta.

–Kokeilu kestää kesään asti ja kehitämme palvelua asiakkailta tulleen palautteen perusteella. Mikäli chat saa asiakkailta hyvän vastaanoton, laajennamme palvelua myös muihin avoterveydenhuollon palveluihin, Vainiomäki sanoo.

MunKlinikan teknologia on 2M-IT:n, Istekki Oy:n ja FCG Oy:n kehittämää ja se on helposti räätälöitävissä tarpeen mukaan. Chat toimii kaikilla yleisimmillä laitteilla ja järjestelmillä.

Tällä hetkellä Turun kaupungin hyvinvointitoimialalla on chat käytössä sosiaalipalveluissa sekä äitiys- ja lastenneuvoloissa.

Päättäjien syytä ottaa sairaanhoitajapula vakavasti.

Sairaanhoitajien työolobarometri

Sairaanhoitajien tyytymättömyys työoloihin kasvaa

Sairaanhoitajaliitto teetti kyselytutkimuksen, jonka tavoitteena oli kartoittaa henkilöstön hyvinvointia ja alan vetovoimaisuutta sosiaali- ja terveydenhuollon työpaikoilla.

Selvitys kertoo huolestuttavasta tilanteesta: tyytymättömyys työoloihin on kasvanut kautta linjan. Sairaanhoitajien työoloja heikentävät erityisesti pula ammattitaitoisesta ja tehtäviin sopivasta työvoimasta, heikko perehdytys sekä läpinäkyvyyden puute työpaikoilla. Eniten tyytymättömyyttä herättää palkka. Erityisesti kunnalla, kaupungilla, kuntainliitolla tai kuntayhtymissä työskentelevät kokevat, että palkka ei nouse tehtävien vaativuuden kasvaessa.

Sairaanhoitajaliiton loppuvuodesta 2018 toteuttamaan kyselyyn vastasi 1795 Sairaanhoitajaliiton jäsenenä olevaa sairaanhoitajaa. Vastaukset kerättiin Hyvän työpaikan kriteerit -kyselyllä, joka muodostuu kuudesta osa-alueesta: toimivista käytän-

nöistä, osallistavasta johtamisesta, työn palkitsevuudesta, asiantuntijuuden kehittämisestä, korkeatasoisesta hoidon laadusta sekä työn ja yksityiselämän yhteensovittamisesta. Viidennen kerran teetetyssä kyselyssä kaikki osa-alueet jäivät tyydyttävälle tasolle, ja tulokset ovat kokonaisuudessaan laskusuunnassa 0,32 yksikköä verrattuna vuoteen 2016.

MUITA HEIKOSTI toteutuvia asioita työelämässä ovat vastaajien mukaan työhyvinvointia tukevan toiminnan suunnitelmallisuus ja työnohjauksen saaminen tarvittaessa. Eniten kehittämiskohtia löytyy kyselyn perusteella kotihoidon parista. Tyytyväisimpiä työhönsä ovat työyksikön mukaan tarkasteltuna teho-, tarkkailu- tai valvontaosastoilla työskentelevät.

KRIITTISIMMÄT VASTAAJARYHMÄT ovat 26-45-vuotiaat ja uransa keskivai-

heilla olevat sairaanhoitajat, eli ikänsä ja työkokemuksensa perusteella keskeisesti työelämässä mukana olevat. Säästöt ja puutteellinen johtaminen yhdistettynä palvelutarpeen kasvamiseen alalla näkyvät sairaanhoitajien arjessa työvoimavajena ja uupumuksena. Alalle on vaikea löytää esimerkiksi päteviä sijaisia.

– Saamme jatkuvasti yhteydenottoja uupuneilta sairaanhoitajilta. Päättäjien on syytä muistaa, että ääriarjoilla työskentely näkyy ennemmin tai myöhemmin myös hoidon laadussa. Uupunut sairaanhoitaja on riski potilasturvallisuudelle, sanoo Sairaanhoitajien puheenjohtaja **Nina Hahtela**.

Toistaiseksi ala on vetovoimainen, mutta yhä useampi sairaanhoitaja on ilmoittanut harkitsevansa alan vaihtoa huonojen työolojen ja palkkauksen vuoksi. Lisäksi lähes puolet nykyisistä sairaanhoitajista eläköityy vuoteen 2030 mennessä.

Xamk aloittaa sairaanhoitaja-koulutuksen viennin Kiinaan

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk on tehnyt sopimuksen koulutusviennistä kiinalaisen Henanin yliopiston kanssa. Sopimus koskee Xamkin tarjoamaa sairaanhoitajakoulutusta.

Koulutushankinta painottuu erityisesti Henanin yliopiston kanssa toteuttavaan sairaanhoitajan Double Degree -tutkintoon.

–Tämä on merkittävä kansainvälinen avaus meidän sairaanhoidon koulutuksellemme, sanoo Xamkin terveyden ja hyvinvoinnin koulutusala-johtaja **Katri Ryttyläinen-Korhonen**.

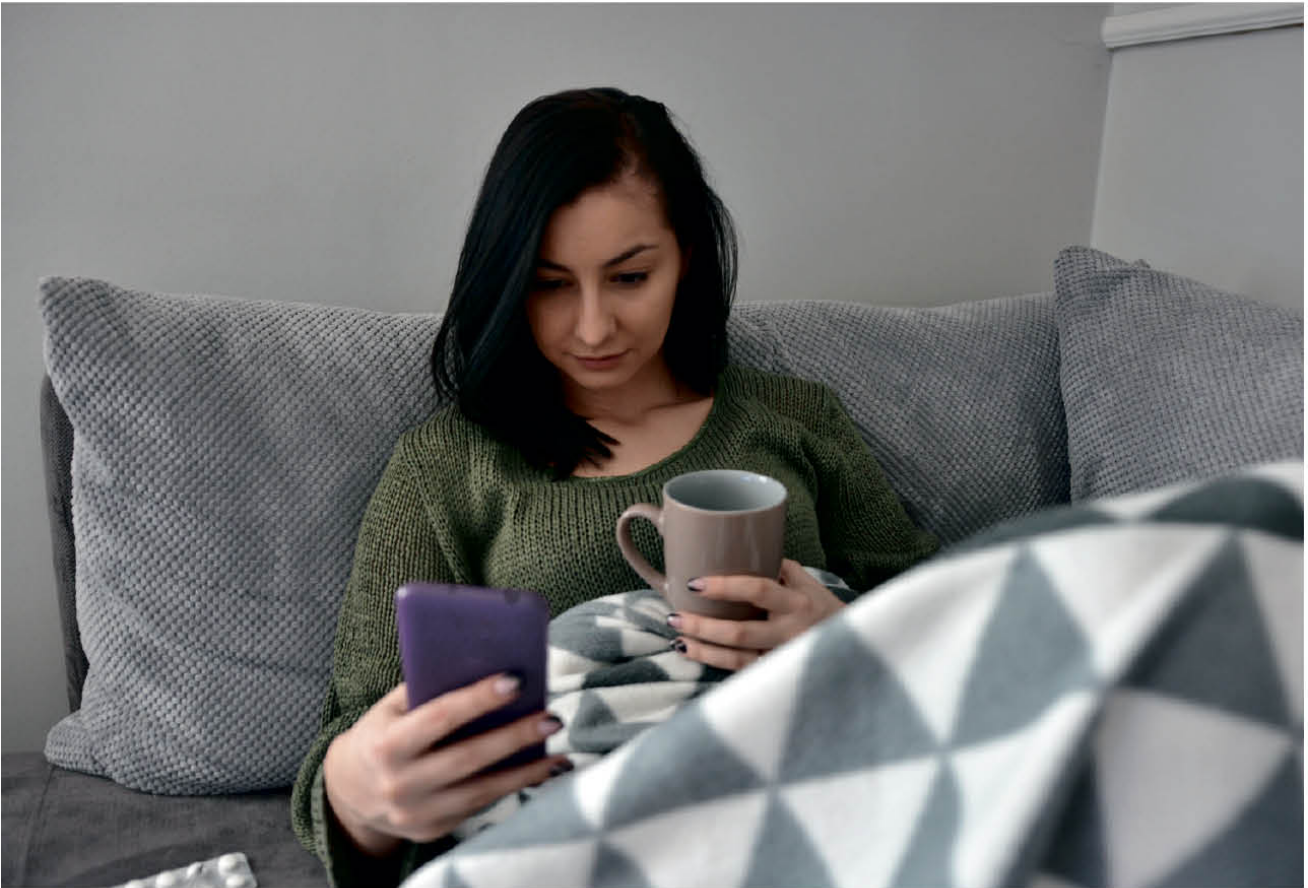
Opiskelijoiden ohella Henanin yliopisto haluaa kouluttaa Xamkissa myös opettajiaan sekä hankkia Henanille erityisesti räätälöitävää Master-tasoisista sairaanhoidon koulutusta.

Aiemmin Xamk on toteuttanut Henanin yliopiston kanssa pienempiä tutkimusprojekteja, nyt avautuu väylä koulutuksen vientiin. Henanin yliopisto on valmis lisäämään merkittävästi myös Xamkin eri tutkimusaloihin liittyvää tutkimusyhteistyötä. Tammikuussa allekirjoitetulla sopimuksella sovittiin myös yhteistyöstä sairaanhoidon koulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisestä auditoinnista.

Xamkin Pienyrityskeskus on tehnyt Kiina-yhteistyötä pitkäjänteisesti jo vuosien ajan. Pienyrityskeskus aloitti kontaktien rakentamisen Henaniin jo 2000-luvun alkuvuosina. Sopimusten synty Kiinassa edellyttää luottamusta ja läheisiä suhteita ihmisten välillä. Ne syntyvät vuosien työn tuloksena.

– Sopimus on konkreettinen ja valtavan hieno onnistuminen pitkäaikaisen yhteistyön ja tavoitteellisen ponnistelun tuloksena, toteaa tyytyväisenä Pienyrityskeskuksen johtaja **Anne Gustafsson-Pesonen**.

Perusterveydenhuolto kotisohvalle – Digipalvelu Omaolo tuotannossa

Omaolo-palvelun ensimmäinen tuotantoversio julkaistiin helmikuussa.

Palvelun toteutuksesta vastaavat yhteistyössä Mediconsult Oy sekä Solita Oy. Digitaalisen Omaolon oire- ja palveluarvion avulla asukkaat voivat arvioida hoidontarvettaan luotettavasti ja nopeasti. Palvelu tuo olemassa olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukanavien rinnalle uuden sähköisen tavan asioida – ajasta ja paikasta riippumatta.

Asukas saa juuri omaan tilanteeseensa sopivan ohjauksen valitsemansa kunnan tai sairaanhoitopiirin palveluihin. Myös asukkaan elämäntilanteeseen sopivia kolmannen sektorin palveluita tarjotaan laajasti.

Verkossa toimiva Omaolo-palvelu sisältää oireisiin liittyviä kysymyksiä, joiden vastausten perusteella se voi esimerkiksi suositella asukasta ohjautumaan päivystykseen,

sähköisen yhteydenoton pariin tai varaan ajan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiselta. Lisäksi palvelu voi antaa vastausten perusteella kotona toteutettavia hoito-ohjeita. Kaikki annetut tiedot voidaan tallentaa itselle myöhempää käyttöä varten.

OIREARVIOKYSELYT POHJAUTUVAT

Kustannus Oy Duodecimin lääketieteelliseen tietokantaan, eli viimeisimpään tutkittuun tietoon ja Käypä hoito -suositukseen. Arviot perustuvat lainsäädäntöön ja yhteisesti sovittuihin kriteereihin. Palvelu edistää hoidon- ja palveluntarpeen arvioinnin tasalaatuisuutta ja lisää alueellista tasa-arvoa.

Omaolon ensimmäinen tuotantoversio sisältää perusterveydenhuollon oirearviot

alaselkäkipuun ja -vamman, virtsatie- lehdyn sekä hengitystietulehdykseen. Sosiaalihuollon palveluarvio puolestaan sisältää arvion henkilökohtaisesta avusta, arvion liikkumisesta kodin ulkopuolella sekä arvion omaishoitotilanteesta.

Palvelun sisällöt laajenevat merkittävästi vuoden 2019 aikana. Omaoloon sisällytetään myös esitietolomakkeet neuvola-, koulu-, opiskelija- ja työterveydenhuoltoa varten.

Omaolon ensimmäisessä vaiheessa ovat mukana Helsinki, Espoo, Turku, Tampere, Oulu, Siun Sote, Hämeenlinna, Kuopio, Päijät-Hämeen Hyvinvointiyhtymä, Porvoo, Sodankylä, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri sekä Keski-Suomen ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirit.

Kuva-analytiikka tarjoaa diagnoosia tukevaa tietoa automaattisesti

Uudet järjestelmät, joiden tavoitteena on parantaa käytäntöjä ja tuoda lääkärille uusia työvälineitä diagnoosin tekemiseen, kiinnostavat nyt terveydenhuollon kenttää. Radiologian ammattilaisten parissa kuva-analytiikka on nyt kuumien keskustelun aihe.

Potilaskertomustiedon tueksi saatava analysoitu tutkimustieto vahvistaa diagnoosiprosessia myös kuvantamisessa.

–Kuvaperusteinen analytiikka tarjoaa parempia ja tarkempia tuloksia yhdessä muun muassa diagnoosia tukevan taustatiedon kanssa sanelevan lääkärin käyttöön, kertoo Carestream Health Finland Oy:n majohtaja, **Pekka Hännikäinen**.

– Vaikka järjestelmä tarjoaa tietoa automaattisesti, se ei tietenkään tee diagnoosia, vaan toimii radiologille heidän työtään avustavana ja tukevana ratkaisuna. Jär-

jestelmä voi myös merkata kuvaan jo havaitsemansa poikkeaman ja hälyttää siitä. Myös kirjoitettu yhteenveto poikkeamista kuvassa saadaan automaattisesti, Hännikäinen kertoo esimerkin.

Vue Analytics täydentää Carestreamin Vue-PACS perhettä. Carestream tarjoaa tietojärjestelmiä ja kuvantamislaitteita sekä niiden ylläpitopalveluita.

Sosiaali- ja terveydenhuollon atk-päiviltä eväitä oman toiminnan kehittämiseen

Suomen suurin sosiaali- ja terveydenhuollon tietojenkäsittelyyn erikoistunut tapahtuma, Sosiaali- ja terveydenhuollon atk-päivät, pidetään 6.–8.5.2019 Tampereella. Viimeisten vuosien aikana tapahtuman osallistujamäärä on kasvanut jo lähes 2000 henkeen, joille Tampere-talo ja Tampereen kaupunki tarjoavat erinomaiset puitteet.

Päivien järjestäjät Suomen Kuntaliitto ja FCG Koulutus kokoavat vuosittain monipuolisen kattauksen yhdessä ohjelmamiimien kanssa, joissa on mukana useiden alueiden asiantuntemusta. Tämän vuoden ohjelmaa on ollut laatimassa Tampereen kaupungin sekä Pirkanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Kanta-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoita.

Avaussessiossa pohditaan alueellisia yhteistyötapoja ja tulevaisuuden potilastietojärjestelmiä. Kuudessa samanaikaisissa rinnakkaisessiossa on tarjolla monipuolista ohjelmaa eri puolilta Suomea:

- Sopimusohjaus, soveltavaa hankintaa
- Sosiaalihuollon digitalisaatioon liittyviä käytännön toteutuksia
- Päätöksenteon tuki - mitä sen tulisi olla?
- Innovaatioita alueiden digiterveydenhuoltoon
- Valtakunnalliset palvelut ja asiakastietojärjestelmien uudistaminen

- Hankintalaki ja kilpailutus
- Kirjaamisen liittyvät tiedonhallinnan ratkaisut sosiaalihuollossa
- Tietoturvan ja tietosuojan uudet tuulet sosiaali- ja terveydenhuollossa
- Keinoäly ja robotiikka - soveltaminen terveydenhuollossa
- Kansallinen SOTE-integraatio digiagendassa

Päivillä on laaja tietojärjestelmätoimittajien ja eri palvelutuottajien näyttely. Heille on varattu myös omat sessiot molempiin päiviin, joissa he kertovat uusista tuotteistaan ja toteutuksistaan toiminnan tueksi. Näyttelyyn tehdään start up -yrityksille oma alue innovatiivisten toteutustensa esittelyyn. Päivät päättyvät yhteissessioon, jossa tarkastellaan vuorovaikutuksellisuutta sekä tekoälyn ja älykkään datankäytön mahdollisuuksia sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä tähän liittyvää muutostenhallintaa. Päivien koko ohjelma ja ilmoittautumislinkit löytyvät päivien sivuilta: www.atkpaivat.fi

Nähdään kesän kynnyksellä Tampereella!

Kauko Hartikainen
Erityisasiantuntija
Kuntaliitto

TERVEYS JA TALOUS TASAPAINOSSA?

Terveys ja talouspäivät

22. - 23.8.2019 Porissa

Tulevat Terveys ja talous -päivät järjestetään Porissa Satakunnan ammattikorkeakoulun tuliterälä kampuksella. Tilat sijaitsevat Porin keskustassa ja vieressä on rautatieasema ja Matkakeskus. Kampuksella on mahdollisuus pitää jopa 1000 hengen kokouksia ja tapahtumia.

Terveys ja talous -päivät liikkuvat elokuussa teemalla Terveys ja talous tasapainossa? Perässä on nimenomaan kysymysmerkki, sillä Satakunnan Terveys ja talous ry:n puheenjohtaja **Tero Mäkiranta** sanoo, että kun edelliset päivät vietettiin Porissa vuonna 2009, ei perässä ollut kysymysmerkkiä, mutta tällä kertaa päivillä halutaan keskustella tilanteesta ja tasapainosta.

www.terveysjatalouspaivat.fi

Ravitsemushoidon strategiaseminaari syyskuussa

Kuudes ravitsemushoidon strategiaseminaari järjestetään syyskuussa 12.9 2019 Oulussa.

Ohjelma julkaistaan 10.8. ilmestyvässä lehdessä.

Tedy Ry:n puheenjohtaja

Merja Ilomäki

Uudenmaan Terveys ja Talous ry:n sääntömääräinen vuosikokous

pidetään 4.4.2018 klo 15.00 alkaen Gradus- talossa Paciuksenkatu 25. Käynti Kallioportaankadun puolelta. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat.

Tervetuloa

Hallitus

Terveys & Talous -päivät Porissa vuonna 2019

Seuraavat päivät järjestetään vuonna 2019 Porissa Satakunnan ammattikorkeakoulun tuliterällä kampuksella. Päivillä liikutaan teemalla "Terveys ja talous tasapainossa?"

Toivottavasti mahdollisimman moni alalla toimiva taho löytäisi yhdistyksemme ja tapahtuman.

Terveys & Talous

Terveysalan ammattilehti
81. vuosikerta

TOIMITUS

Jaana Larsson
Puh. 0400 134 154
jaana.larsson@kamua.fi
terveysjatalous@media.fi

PÄÄTOIMITTAJA

Pasi Parkkila

VIESTINTÄNEUVOSTO

Pasi Parkkila
Jaakko Herrala
Tuomo Meriläinen
Leena Tiesmaa
Merja Ilomäki
Jaana Larsson

ILMOITUSMARKKINOINTI

Je-Mark ky
Jukka Eriksson
Vanha Svelsinle 6 F 17
02620 Espoo
Puh. 09 5489 3630
Puh. 050 339 6137
info@je-mark.fi
www.je-mark.fi

ILMOITUSAINESTO

Forssa Print
Esko Aaltosen katu 2
PL 38, 30101 Forssa
Puh. 03 423 5634

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET

Forssa Print
Päivi Isomäki
Puh. 03 423 5625
paivi.isomaki@forssaprint.fi

JÄSENASIAI

Outi Kalske
Terveys ja talous ry
Värttinäkatu 13
20660 Lintola
www.terveysjatalous.fi
kohdasta "jäsenhakemus"

JULKAISIJA JA KUSTANTAJA

Terveys ja talous ry
www.terveysjatalous.fi

ULKOASU JA TAITTO

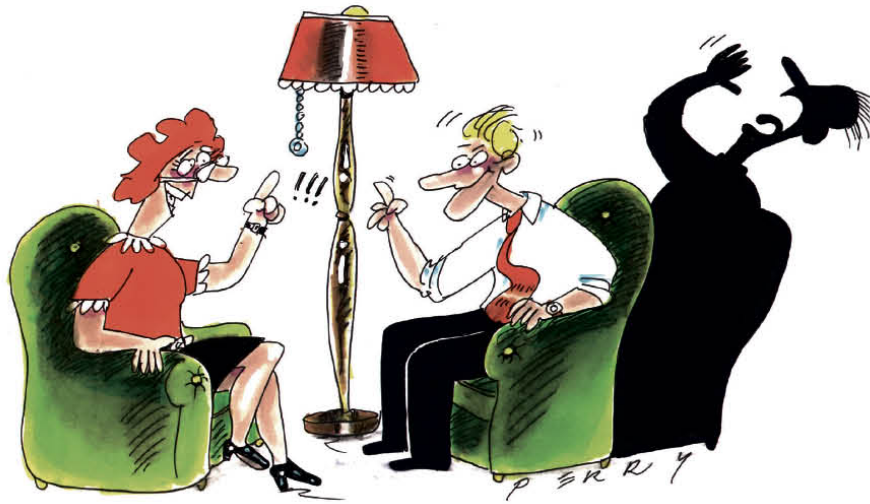
Kamua Oy

PAINO

FORSSA PRINT

ISSN 1797-8475

Lehden artikkeleiden kopiointi ilman kustantajan lupaa on kielletty.

Olemisen kulttuurin konteksti

MAHDATTEKO TIETÄÄ, mitä merkitsee olemisen kulttuuri? Minä en tiedä, mutta kuulin siitä eräässä radio-ohjelmassa. Kuunneltuani asiasta haastateltua aikamme erityistason erityisasiantuntijaa ymmärsin sen verran, että kyse on semmoisesta "kontekstista, jossa ihmisen tiedot, taidot, käyttäytyminen, kommunikaatio ja kokonainen elämisen yhteisöllinen kontekstuuri asettuu määriteltävissä olevaan kontekstiinsa".

ARVELEN, ETTÄ emme ole tässä asiassa ihan kartalla. Vastaavanlaisia kapulakielisiä selitysmalleja erilaisista konteksteista on ajassamme kuin Vilkkilässä kissoja. Tämä johtuu siitä, että kaikki maailmassa on muuttunut koko ajan aina vain monimutkaisemmaksi.

ENNEN VANHAAN asiat olivat joko tai, totta tai ei, oikein tai väärin tai hyvin tai huonosti, ja sen me ymmärsimme hyvin. Sitten tulivat välimuodot ja opimme, että toisaalta on niin ja toisaalta on näin. Mutta nyt näyttää olevan niin, että tarvitaan konsultti, terapeutti, elämän hallinnan voimistuttaja tai joku muu itsetieteellistynyt maailmanparantaja, joka meille kertoo, että olemisen kulttuuri meitä ohjaa.

JOS SINULLA on haasteita, ongelmia tai ristiriitoja, ei riitä, että ne vain yksinkertaisin toimin ratkaiset, vaan sinun on selvitettävä niiden kulttuurinen konteksti. Ja siinä sinun on palattava itse olemisen perusasioihin. Miten se sitten

tapahtuu, siitä en päässyt selville, mutta olemisen kulttuurin erityisterapeutti vihjasi, että pitää keskustella esimiesten, työtovereiden, ystävien, perheen ja kaikkien muidenkin tarpeellisten tahojen kanssa.

KESKUSTELU ON kuitenkin vaativa laji. Siinä pitää olla empaattinen puolin ja toisin. Empaattisuus tarkoittaa sitä, että nöyrytyksellä nöyrästi keskustelukumppanin puheille, vaikka ne omasta mielestä ovat syvältä eivätkä voisi vähempää kiinnostaa.

EDUSKUNNALLAKIN ON kuulemma olemisen kulttuurin kontekstikonsultti. Hän onkin julistanut, ettei asioista päättämisellä nyt ole niin väliä, kunhan vain empaattista keskustelua saadaan aikaan. Empatiaa lisäisi kuulemma se, että sapekkaiden puheenvorojen sijaan kansanedustajilla olisi erivärisiä lappuja, joita heilutellen he ilmaisisivat mielipiteitään. Pää punaisena puhujat korvaisi punainen lappu ja kateudesta vihreänä olevien puheet korvattaisiin vihreällä lapulla. Muitakin värejä kai olisi, mutta pitää kuulemma ensin selvittää, ovatko perustuslain mukaisia.

KYLLÄ SE olemisen kulttuurin konteksti minunkin elämäni heilauttelee. Esimerkiksi viime viikolla eräs hyvin empaattinen rouva keskusteli kaupan kassaneidin kanssa erilaisista konteksteista ainakin seitsemän minuuttia kassajonon ulottuessa jo lihatiskille saakka. – Ja minä olin jonon hännällä.

Terveys ja talous ry

hallituksen jäsenet 2019

JAAKKO HERRALA

hallituksen puheenjohtaja
Sote-projektijohtaja

Pirkanmaan liitto

Puh. 050 329 7166
jaakko.herrala@pirkanmaa.fi

TUOMO MERILÄINEN

hallituksen jäsen
hallintojohtaja

Itä-Suomen yliopisto

Puh. 040 355 2299
tuomo.merilainen@uef.fi

PASI PARKKILA

hallituksen jäsen
kehitysjohtaja

Pohjois-Pohjanmaan
sairaanhoitopiiri

Puh. 040 544 8955
pasi.parkkila@ppshp.fi

MIKKO HÄIKIÖ

hallituksen jäsen
kehittämispäällikkö

Lapin sairaanhoitopiiri

Puh. 040 772 7211
mikko.haiki@lshp.fi

MAISA LUKANDER

hallituksen jäsen
laatupäällikkö

HUS Tietohallinto

Puh. 040 865 9441
mais.lukander@hus.fi

LEENA TIESMAA

hallituksen jäsen

Puh. 040 027 5670
leena.tiesmaa@gmail.com

MERJA ILOMÄKI

hallituksen jäsen
ruokapalvelujohtaja

Soite/ Keski-Pohjanmaan sote
kuntayhtymä

Puh. 040 014 5519
merja.ilomaki@soite.fi

LEILA SAVOLAINEN

hallituksen jäsen
terveydenhoitaja

Kuopion kaupunki

Puh. 050 057 4389
leila.savolainen@kuopio.fi

TAPIO KALLIO

hallituksen jäsen
huollon johtaja

Satakunnan sairaanhoitopiiri

Puh. 044 707 7750
tapio.kallio@satshp.fi

OUTI KALSKE

hallituksen jäsen/ sihteeri
hankinta- ja logistiikkajohtaja

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri

Puh. 040 541 5125
outi.kalske@gmail.com

JARI KORHONEN

yhdistyksen taloushallinnon
vastuhenkilö

Puh. 040 594 5688
jari.korhonen@pbg.fi

Liity jäseneksi

Terveys ja talous ry:n tarkoituksena on toimia sairaaloiden, terveyskeskusten ja muun terveydenhuollon hallinnon ja talouden sekä toimintaan liittyvien tukipalvelujen alalla työskentelevien ja näistä asioista kiinnostuneiden henkilöiden yhteistyöelimenä.

Tavoitteena on kehittää alan toimintoja ja toimintaedellytyksiä.

Liity Terveys ja talous -yhdistyksen jäseneksi. Saat jäsenetuna Terveys ja talous -lehden ja kontakteja alasi ihmisiin.

Voit liittyä jäseneksi kätevästi netin kautta www.terveysjatalous.fi kohdasta jäsenhakemus tai sähköpostilla yhdistyksen sihteerille outi.kalske@terveysjatalous.fi. Jäsenmaksu on 25 euroa/vuosi.

Oikein mitoitettu toimii paremmin.

Visma Publicin kunta- ja sotesektorille suunnitellut henkilöstö-, palkka- ja taloushallinnon ohjelmistoratkaisut ovat

KETTERIÄ JA SOPIVAN KOKOISIA, KÄYTÄNNÖSSÄ KOETELTUJA JA HYVÄKSI HAVAITTUJA, KUSTANNUS-TEHOKKAITA JA KOTIMAISIA

#Personec F
#Intime
#Wintime

www.visma.fi/vismapublic

